

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĂR DE DUMINECĂ 35)

„Gazeta” iese în dă-care di.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din arară
și la d. colectori.

AMPZAMENTUL PERITR BRASOV
administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 80; etagi
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
sau 15 bani. Actă abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 192.—Anul LIX.

Brașov, 1 (13) Septembrie

1896.

Situațiunea Europei.*)

De 26 de ani bătrâna Europă este o casarmă înarmată, un arsenal de tunuri ghintuite, un butoiu îndeșat de ierbă de pușcă, gata în tot momentul de a exploda. Germania, care până la anii 70 era un concept etno- și geografic, atunci și-a ajuns ținta dorințelor sale — unitatea, după Sadowa fatală austriacă (1866). De-atunci încôce, voind a-si susține poziția de prima putere conducătoare, și provinciile câștigate cu fier și sânge dela Francesi, — Alsația și Lorena, — se tot înarmază, și-a câștigat și soții de arme (tripla alianță) pe Austria, pân' acoloa dușmană, și Italia, o rassă latină. Germania prin victoriile dela 1870 voia să-și răsbune isbândile lui Napoleon Bonaparte de prin anii 1806 etc., prin cari Germania devenise divisată și un adevărat concept geografic.

Bismarck bine a cunoscut prin anii 70 situațiunea izolată a Franței, și acoperindu-se dela spate cu Rusia, la întrebarea, care va fi prețul răboiului, cu drept cuvânt a putut răspunde unui diplomat străin: doi Napoleoni (adecă tata și fiul). Și așa a și fost.

De atunci Germania esereciteză asupra Europei dictatura militarismului, a acelui militarism, care ca vampir american, ce suge sângele dela animalele dormitoare adiindu-le cu aripile sale, astfel înarmat suge sudorea popoarelor, create pentru progres spiritual.

Acastă dictatură, decă o pot numi așa, a devenit fatală cu deosebire pentru popoarele asuprite — dovadă, că Germania cea unită, mare și puternică, n'a prins parte popoarelor subjugate, ci pururea a dat mâna cu subjugătorii lor.

*) Acest articol îl primim dela un vechi amic al făiei noastre

O mulțime de cestiuni pendente, tôte neresolvite, planază ca sabia lui Damocle asupra Europei: dela buna deslegare a acestora atêrnă însă pacea și bunăstarea continentului nostru.

Cestiunea naționalităților în Ungaria, deja destul de discutată și clarificată prin adunări, memorande și pressa din patriă și străinătate: 6 milioane de Maghiari se supremațizeze în mod nemilos 10 milioane de alte popore cu obiceiuri, datine, limbi și rasse diferite! Și ôre cum suferă acăsta Germania cea puternică, și Europa?

Bine a dis Beust prin anii 70. El adecă la întrebarea unui bărbat de stat, că ce va dice Europa? a răspuns: „nu veld Europa nicăiri”.

Ungaria nu pôte fi fericită, bucurându-se de bunăstare și îndestulare, decât numai prin o dreptă și echitabilă deslegare a cauzei naționalităților.

Aci trebuie să observăm, că între popoarele arice ale Europei sunt popore, cari nu se pot identifica cu cultura și civilizațiunea popoarelor apusene, fiind respingătoare, der apunerea lor este decisă în stele. Polonia, un popor fuđul, falnic, îngâmfat și intolerant până la crudime, au și dispărut de pe scena lumii. Acum este rëndul la Turcia, e numai cestiune de timp, când Turcii se vor îngropa în întunerecul Asiei, de unde au eșit, și istoria își va face cursul său natural și cu alții asemenea lor.

Cestiunea Alsației și Lorenei este ca și un șerp de ocean. Pe tot locul se ivesce. Cel ce a creat-o este ađi un bătrân deja la marginea mormântului. Francesii nu se vor odihni și vor încerca tot să reincorporeze aceste provincii răpitate dela ei. De aici téma Germaniei și pericolul Europei, de aici tripla alianță și susținerea dualismului cu ori-ce preț.

Se mai amintesc ôre aici de cestiunea *Tridentului*, nutrită de irredenta italiană, care ađi e încă un tăciune ascus sub spuza?

Cestiunea *Orientului*, acest polyp gigantic, care stringe în brațele sale de fier atâtea neamuri și poporâ până în Orientul îndepărtat, așteptă grabnica rezolvire: Cestiunea Macedoniei, Albanilor etc., alianțele micelor state slave balcanice — pionerii Colosului de nord — tot atâtea mari semne de întrebare.

Armenii creștini din Armenia turcescă, neputând suferi mai mult tirania și crudelitățile Turcilor mohamedani, s'au resculat în masă spre a scutura jugul neuman — despotic — și dominațiunea crudelă turcescă, der acea rescôlă a fost sufocată — înecată — în sânge creștinesc, de dragul susținerii integrității imperiului turcesc nemoral. Diplomațiia europeană a stat cu mâinile în sên la acele măceluri și masacre crude îndurate de Armeni din partea Turcilor. Europa n'a ađit gemetul mamelor masacrate, nici văetul băieților nevinovați măcelăriți de Turci, ba nu a văđut nici incendiile vandalistice, al cărora fum și pară se înălțau la ceri în semn de răsbunare, cercând acolo dreptate, ce aici pe pământ între ômenii nu se mai pôte găsi.

Cestiunea *Candiei* (Creta) chiar acum a isbucnit ca și un vulcan teribil. Aici éráși se repețesc scenele îngrozitoare, ce s'au petrecut astăiérnă între Armeni. Și ôre diplomațiia europeană ce face? Uneltesce și încurcă ițele, nu vede șirôiele de sânge creștinesc, vărsat pentru libertate, nu vede măcelurile îngrozitoare, nici devastările vandalice.

Superbul *Albion* (Anglia) fericit de poziția sa favorabilă își păzesce câmpii săi de aur prin India, vinde lână, arme și praf de pușcă, face bani

și avere, ce să-și mai bată capul cu sôrtea popoarelor subjugate, el, un popor egoist și lacom, numai năile engleze să aibă căi neoprite și paci-nice.

Francia, deși mare putere, fiind atașata Rusiei și cercând în tôte voia ei, nu are rolul de inițiativă.

Rusia urmăresce scopuri egoistice, nu i-a venit — se vede — timpul să iasă din rezervă, vré a aștepta altă ocaziune, când rolul său de protector va să strălucască în colorii mai splendide.

Austro-Ungaria se bucură, că are pace, căci și altfel are destul de lucru c'un conglomerat caleidoscopic de popore neîndestulate.

Singura *Germania*, care mai mult ar puté munci în interesul popoarelor subjugate, și ar avé rolul de inițiativă, nu vré a-și risca rangul de putere conducătoare, temându-se că focul odată aprins, se nu se stingă în apa Renului. Ura Francesilor în Alsația și Lotaringia contra Germanilor așa este de mare pe lângă tótă mult lăudata pacificare, încât prăvăliile franceze nici că veld la Germanii și vor trece încă secole până când mult bucinatea pacificare va fi un fapt împlinit, decă nu cumva đei din Olimp vor decide altcum.

De când Turcii au apărut pe orizontul lumii istorice, popoarele Europei au stat cu ei pururea în resbele sângerose. Astfel contra Turcilor seldschucii s'au luptat Pontificii romani și Europa apusenă doi seculi întregi pentru eliberarea Palestinei și a locurilor sante, și n'au isbutit. Până când Timur-Lenk schiopul (sfarmăose) cu Mongolii săi cruđi au nimicit imperiul lor.

De când însă Turcii osmanlici au pus piciorul lor pe pământul european, Baiazet fulgerul în lupta dela Nicopoli 1396 și Murad în lupta din Câmpul mierlelor (Kosovo) la 1389

FOILETONUL „GAZ TRANS.”

Croquis balnear.

Scumpe amici! Nu sciam unde e Covasna. Der, ce să faci? Cu reumatismul în spate am trebuit să plec undeva. La sfatul unor prietini cu experiență, cari și-au reparat ciolanele prin Covasna, m'am hotărît să iau și eu drumul spre băile acestea.

La 8 și 50 dimineața scot un bilet cu 1.60 fl., la gara din Brașov, mă urcai pe trenul către Secuime, și, la ôrele 12 și 35, ajunsei la ținta dorită.

Covasna este opid cam cu 4000 locuitori, dintre cari 1000 sunt romani. Este situat într-o frumosa, la pôlele munților. Casele sunt spațioșe, bine întocmite, construite din brad. Sunt și frumoșe clădiri de piatră. Pe lângă case sunt grădini mari, din care causă opidul are întindere mare. Romani locuiesc în Vajnafalva, o comună ce se ține tot de Covasna, de care se desparte numai prin un păreu. Ei au o biserică frumoșă, cu un preot și un capelan, sunt mai mult oieri, în genere ômenii cu stare bună. Bine situați sunt și economii săcui.

Băile. Covasna e atât de bogată în

apo minerale, încât, de ar fi în alte mâni, ar fi un isvor nesecat de aur.

Cea mai de frunte baie minerală este așa numitul *Pokolsár* (smôla Iadului) un basen mare, despărțit în două, pentru bărbați și femei. Apa din basenurile acestea isvoresce clocotind neîntrerupt, cum clocotesce apa într'un vas d'asupra focului, și scôte un nămol fin, care se aședă pe delaturi în straturi grôse. Nămolul se scôte din apă cu sapa, și apoi omul se unge cu el pe tot corpul, cu deosebire pe părțile suferitoare. Astfel stă la sôre până se usucă, după aceea întră în apă și stă în ea 5—15 orî 20 minute. Eșind omul din apă se spală de nămol sub un tuș, se învelue cu un cearsăf, îl frēcă un servitor bine, se îmbracă iute și face o plimbare de 1/2 ôră.

Individi cu reumatism învechit se vindecă sigur folosind baia acăsta. Sunt persoane, cari nu puteau umbla, le duceau cu carul și le slobođiau alții în bae, și după 4—5 anî sâriau ca cerbii din scriptură.

Baia acăsta are 14—18 grade. Temperatura se schimbă după timp. Cu 20 anî mai înainte era așa de tare, încât mulți ametiiau în bae și trebuiau să-i scôtă alții afară. Astăđi a mai slăbit din putere, te poți cufunda cu capul în ea.

Este și un *Pokolsár* mic pentru băi reci.

La o casă privată se pot face băi calde de fier.

Un isvor însemnat a fost în Vajnafalva unde se făceau minunate băi de fier, folosite cu deosebire de femei. Proprietarii vrënd să facă un stabiliment mai mare de băi de-asupra isvorului, au săpat și au prins isvôrele de prin prejuri; tocmai prin lucrarea acăsta isvorul principal, amestecându-se cu alte ape, și-au pierdut puterea. Din cauza acăsta baia nu mai e așa căutată ca mai înainte.

Altă bae remarcabilă este *aboritorul* (Gözlö, Gosläu!) nu departe de *Pokolsár*. Ea constă dintr'o grôpă săpată în pământ, cam 2 m. adencă și tot atâta de largă, închisă pe de laturî și scânduri și acoperită cu șindile. Omul întră în grôpă îmbrăcat, se prinde cu mâinile de un lemn aședat curmedîș, stă în picioare, cu nasul ridicat în sus (pe căți îi veđi umblând cu nasul sus, se scii că țoți sunt în *Gosläu*, le este frică să-l plece, ca să nu-și dea duhul), pentru-că gazul ce aboresce din pământ, și care te încaldesce de jos în sus este așa de puternic, încât omul aspirându-l în plămâni de odată ar cădea mort. S'au și in-

templat mai multe casuri de mörte în acastă grôpă. Un chibrit aprins se stinge cam în direcțiunea umêrului.

Intocmirile stabilimentului lasă mult de dorit.

Efectul băilor este estra-ordinar, bine-făcător. *Pokolsár* și *aboritorul* sunt pentru reumatisme, băile calde ferose pentru anemie.

În *Pokolsár* lași din slănină, decă ai prea multă. Nenea Chițu din Săcele a lăsat în 10 đile 2 1/2 chilo, eu încă m'am scăpat de cefă.

Baia rece costă 20 cr., caldă 30 cr., ér *aboritorul* 2—5 cr.

Apă de beut este *Horgasz*, care se vinde și în sticle, are efect purgativ; isvorul din piață, care conține fier, are efectul contrar. Alte isvôre particulare se află în abundență la diferite case.

Cuartere găsesci bune aprôpe la tótă casa, odăi spațioșe, curate, haine de pat curate, cu serviț cu tot. Eu am plătit 30 cr. Familia pôte închiria cu sezonul una seu două odăi, cu bucătăria, pentru preț forte moderat.

Costul întreg de persoană 1 fl. la đ. Mâncările sunt bune, cu deosebire la *Ürmösi*.

au cucerit imperiul balcanic de astăzi, ér Mohamed al II la 1453 a ocupat Constantinopolul (Țarigrad) de astăzi, luptele creștinilor cu Turcii au devenit și mai intensive și mai sângerose. Ba sub Suleiman II, cel mare, când imperiul turcesc și-a ajuns apogeul său, era amenințată serios totă cultura apusului cu toate statele lui, — asediul Vienei 1529, — și numai brațul ager al lui Sobjeszky a salvat Europa de-o catastrofă funestă, până când colosul asiatic prin lupte continue și învingeri mărețe a fost respins cu încetul între limitele imperiului său de astăzi.

Cestiunea Bulgariei și Bosnia-Herțegovinei ca acte deja complinite, rezultate cucerite prin fier și sânge, dér pe cale diplomatică încă nedefinite și precisate, nu le ating, *nolli me tangere*, rezolvarea lor definitivă e în mâna viitorului misterios.

Astăzi Turcia Europeană are încă Rumelia (Tracia), Macedonia, Tesalia, Albania și Candia (Creta) cu un teritoriu de 3600 mm., 10 milioane de locuitori prin cetăți și garnisioane, ér 8 milioane, 4 din 5 părți sunt alte naționalități — creștini — etc. Coranul este evangeliul Turcului, este dogmatica, dér tot-odată și izvorul legilor civile.

Acum coranul permite ori-ce neleguiri contra raialelor și ghiaurilor; când un Turc intră călare într-o biserică creștină, e o virtute mohamedană, până când după conceptul creștinului este un scandal și un sacrilegiu; când Turcul profanază sanctuarul familiar al unui creștin, e virtute după conceptul Turcului, ér după creștinii e un păcat.

După coran Turcul omorînd pe un ghiaur face merit, ér creștinul nu poate ucide nici pe dușmanul său, fără de-a comite păcatul homicidului. Turcului îi sunt permise toate fără-delegile față de creștini. Judecătorul (cadi) e turc: Turcul te bate, Turcul te judecă. Coranul permite poligamia (Gyneceon, harem), evangeliul lui Christos nu, și haremul sultanului stă în fața palatelor ambasadurilor europene.

Cum poporul turcesc cu atâtea datini, obiceiuri streine și exotice, cu legi tirane și crudele față de creștini, cu dispoziții barbare și contrare cu spiritul timpului, poate să mai existe pe acel pământ clasic al lumii vechi? să domineze acele puncte

strategice, — Bosforul tracic — unde lumea europeană cu cea asiatică își dau mâna la-olaltă? Cum un popor lipsit de cele mai fundamentale principii de cultură și umanitate poate să facă parte și să-și țină poziția între statele culturale ale Europei?

Cum diplomația luminată europeană nu vede anomalia, că în statul turcesc 2 milioane de Turci domineză 8 milioane de creștini și încă într-un mod barbar, tiran și neuman, fără a fi într-un adevăr un stat de drept? Cum suferă Europa atâtea poporă creștine cu înclinare spre cultură și progres a fi încatușate de un popor, care și-a trăit traiul — poporă legate de un cadavru răspânditor de miasme mortifere.

De mult se dice, că Turcia este omul bolnav. Pentru-ce Europa nu-i dă lovitura de grație și să elibereze atâtea poporă subjugate și maltratate? Ori dă și azi să aibă valoare cuvintele: „Europa nu e nicăiri?”

V. L.

Revistă politică.

Starcevicianii și mileniul. Organul croat al partidei lui Starcevic „Hrvatska Domovina” din Agram, din incidentul invitării, pe care a primit-o dela ministrul croat Josipovic, ca să ia parte la serbarea inaugurării monumentului milenar din Zimony, publică la loc de frunte o epistolă deschisă, în care, provocându se la hotărîrea anti-milenară luată în 8 Iunie c. de cătră partidul croat din dreapta, mulțămesc ministrului Josipovic pentru invitare, dér declară hotărît, că *sub nici o condițiune nu va lua parte la serbare*. Etă pasagiile mai marcate din acea epistolă: „Patria maghiară nu e patria noastră și nu avem comun nimic cu ea. Noi Croații am fost pe acest pământ cu trei secol mai înainte decât Maghiarii, deci noi suntem locuitorii băstinași. Croația totdeauna a fost independentă și ea nu e o parte a statului ungar. Astfel noi nu vom lua parte la această serbare, unde se preamărește înființarea patriei maghiare; și ca fii credincioși ai patriei croate protestăm energic contra acestei serbări, arangiate pe pământul sânt și neprihănit al scumpei noastre patrie croate. În neputința, la care e osândită astăzi Croația, noi ne mângâiem cu aceea, că națiunea croată își va păstra singele vechi, își va ageri mîntea, și cu ajutorul acestora își va recăstiga

drepturile. Trăescă Croația! Trăescă Croații!”

Turburările din Turcia. Privitor la turburările de care neconțin e sguiduit imperiul otoman, corespondentul unui diar din Budapesta raportează din Constantinopol următoarele: „Și la cas decă s'ar înceta cu măcelăririle, situația nu se va clarifica, deorece aci domnesc stări foarte încurcate. Creștinii, cari trăesc prin Constantinopol și al căror număr se urcă aprôpe la un pătrar de milion, tremură, că după Armeni le vine lor rëndul să fâ torturați și omoriți. Autoritățile turcescî caută să înfățișeze lucrul în colorii mai blânde, și totă vina o aruncă în spatele Armenilor, despre cari în capitala Turciei circulă neconțin faime, că își adună arme, pregătesc dinamită etc. Este fapt, că locuitorii creștini din Constantinopol și mai ales Grecii sunt înverșunați pe Armeni, deorece aceștia le periclităză și lor vieța. Ambasadorul german a făcut propunerea, ca pentru siguranța vieții lucrătorilor armeni să ia Pôrta asupra sa responsabilitatea. În Anatolia este erăși témă că va erupe revoluția; Curđii au început a se mișca, și numai Irada Sultanului, în care se ordonă scutirea familiilor armenescî, ia reținut să nu măcelărescă, aprindă și jăfulescă mai multe sate armenescî.

Calătoria Suveranilor ruși.

După cum am fost anunțat în numărul din Dumineca trecută, Țarul și Țarina, după-ce vizitară curtea din Viena, făcură săptămîna trecută o vizită și pârchei imperiale germane în orașul Breslau din Silesia.

Și aci, ca și în Viena, Suveranii ruși fură primiți cu mari onoruri: se făcu în onôrea lor părădă militară, și se deteră prânduri festive, la cari se ținură toate remarcabile.

În 7 c. Majestățile Lor rusescî plecară din Breslau peste Berlin la Kiel, unde flota germană făcu mai multe manevre maritime în onôrea Țarului. Din Kiel, pârchea imperială rusescă plecă în 8 c. pe vaporul „Polarstern” spre Danemarca, și în 9 c. sosi la Bernstorff, unde fu întimpinat de Țarina-veduvă, de regele și regina Danemarcei, principele moștenitor, și princesa de Wales.

Pressa europeană se ocupă mult cu toastele pronunțate de împărății Nicolae II, Franciso Iosif și Wilhelm. S'a remar-

cat deja la Viena, că răspunsul Țarului la toastul împărătilor Austriei a fost foarte rece în comparația cu frazele căldurose pronunțate de Suveranul Austro-Ungariei. Pe când împăratul Franciso Iosif scotea la iveală amicitia ce légă pe cei doi Suverani și găsea în visita Țarului o garanție a acestui prieteșug, Nicolae II a evitat, în răspunsul său, cuvântul „amicitie” și s'a mărginit la o simplă mulțumire pentru buna primire ce i-s'a făcut. La banquetul din Breslau, s'a repetat același lucru. Pe când împăratul Germaniei a vorbit cu entusiasm de mulțumirea ce-i produce visita Țarului și a făcut aluzie la faptul că Friedrich Wilhelm III și Alexandru I au luptat împreună contra lui Napoleon I, Țarul Nicolae II a răspuns rece, mulțumind pentru buna primire.

Deosebirea între tonul toasturilor e remarcată și e viu comentată.

„Neue Freie Presse” spune, că faptul, că la Breslau s'a repetat cazul din Viena, dovedesc în de ajuns intenția și planul hotărît al Țarului. La Petersburg nu s'a putut evita, din punctul de vedere monarchic, necesitatea ca Țarul să viziteze întâi curțile din Viena și Berlin; dér s'a purtat grija, ca aceste vizite să nu arunce nici o umbră asupra celei din Paris. Altfel nu se poate explica faptul, că până și din toasturile Țarului s'a gonit ori-ce frasă, ori-ce cuvânt, care ar fi putut provoca credința în îmbunătățirea relațiunilor Rusiei cu Austria și Germania.

Conferența interparlamentară în Budapesta.

Se scia, că anul trecut se hotărise la conferența interparlamentară din Bruxella, ca în est an conferența să se țină la Budapesta. Pressa maghiară a și început a scrie articole din incidentul acesta, accentuând mai ales, că Românii vor rămâne departe dela întrunire.

Etă pe scurt ce scrie „Egyetértés” de ieri la loc de frunte în această cestiune:

În curînd se va întruni în Budapesta a 7-a conferență interparlamentară. Corporațiunea cea mai însemnată din lume își va ține consultările în capitala Ungariei, și mulți dintre membri conferenței vor lua parte la serbarea deschiderii Porților de fier, de care eveniment sunt legate interese europene foarte însemnate.

La conferența interparlamentară vor fi reprezentate toate parlamentele din Europa. Numai România va sta departe. Nici-odată Ungaria n'a avut în unul și același timp atâți oșpeți iluștri. Nici-odată nu s'a deschis poporului maghiar o ocaziune mai

Lucruri neplăcute sunt musica și posta. „Banda” cântă aprôpe numai csardasuri. E minune, decă aud și ceva românesce. Trenurile circulă de trei ori în sus, de trei ori în jos pe lângă K., cu toate acestea scrisorile le capeți numai odată pe zi, la 2 ore, ér ce vrei să espedezi, trebuie să se predea la postă înainte de orele 12. Manipulantul postal n'a prea cercetat școla de compleșanță.

Băile sunt slab cercetate din lipsă de reclamă. De regulă le cercetă cam 700 oșpeți, în est an au fost 250, pôte din cauza mileniului.

Diferite. Într'o după amedzi am făcut o excursiune la Horgasz, cale de 3/4 ore cu trăsura. Izvorul acesta este așezat la pôlele muntelui. Eram trei trăsuri încărcate. Consoții mei mă invidiau, că eu am fost invitat în trăsura unui domn X., care venise cu familia. Așa, își diceau ei, noi plătim trăsura cu 1.50 fl. și d-lui (eu) gratuit. X. are o avere de vre-o 100 mii fl., dér e de o șgărceină proverbială și, din partea asta, prea bine cunoscut în societate. Societatea duse cu sine de a le mîncării și vin destul. Apa am luat-o din birtul ce este lângă izvor. D-l X. își adusese singur de mîncare. Sub cerul liber, la marginea

pădurii, pe erbă, am tras un chef sdravên. D-l X. cu soția încă vor fi bût câte 2 pahare din vinul nostru. Bine, bine dispuși, ne coborîrăm de vale, unde făcurăm socotela techului. Un bătrân (botezat mai mult pentru-că scia multe, decât pentru barba albă) încărunțit în rele, uns cu toate unsorile, fu ales cassier. El îndată își numără mușterii! „Plătim pe cap”, dișe el, fiă-care atăta. Toți priveau acum spre X. Cum? Cum? întrebă X., gândea că nu e cu cale să plătescă și soția dînsului. Plătim pe cap, reflectă bătrânul... unul... doi... d-ta ai două capete. A plătit și a tăcut. Ceialalți rîdeau înfundăți.

Séra oprindu-mă cu birja la pórta cortelului d-lui X., care mă invitase foarte amabil să merg cu dînsul, imi dișe: trăsura noastră costă 2 fl. — Prea scumpă, nene, 'i-am răspuns — cât am dér să plătesc? (Bătrânul ar fi diș: pe cap vine 50 cr.) Ne-căpătând răspuns am pus 70 cr. pe masă, și le-am pofțit nôpte bună, mă temeam să nu mă mai pofțescă la ceva.

Ceialalți ne întrunirăm la Ugron bacsi la un vin excelent, cum nu-l găsescî nici la Eremia în Brașov. Cine vine mai târđiu aici? D-l X. cu familia. Voia să-și ia rămas bun dela unul dintre noi, care venise

anume ca să-și petrecă cu noi. Se petrecură câți-va litri până venise X. Mai cerurăm și după aceea, X. încă gustă două pahare. Dela o vreme face semne, că vrea să mîrgă, acuma bătrânul de-odată strigă pe Ugron bacsi, socotela, să plătim! Ugron scia litri pe de rost: face atăta. Câți suntem? întrebă bătrânul... unu, doi... pe cap vine atăta. X. priveșce în giur. Eră trebuia să plătescă și pentru soția, pe când credea că nici el n'o să plătescă. N'a avut ce face, a plătit și și-a luat nôpte bună. După plecarea lui nu voiau să mai încete hohotele și petrecerea se continuă.

A doua zi, fiind la cafea cu toții, fotograful aduce două tablouri, unul în care se afla X. cu două familii, dintre cari pe una o cunosceam, pe cealaltă nu. Cine e familia asta d-le X.? (Era un secui țeran de acolo, cu nevastă-sa). — N'o cunosci? și zimbînd, puse degetul arătător pe frunte și continuă: E gazda mea... am pus-o, ca să plătim mai puțin. L'am lăudat pentru așa istețime.

A doua excursiune frumôsă am făcut-o în pădurea de brad a lui Becsek, 30 minute din piață, în marginea satului. Totul a fost aranjat de bătrânul în deplină cunoscință de cauză. Un muschiu excelent la

frigare, o tocană, care fierbea în seul ei, și vinul lui Ugron ne-au transpus într'o dispoziția de tot veselă. De aici, cu luminările aprinse, pentru-că înoptase deja, ne-am reîntors era la izvorul vinului.

Escursiune minunată se pôte face la Gyulafalva, pe vârful munților până la granița României. La acesta îți trebuie o zi întregă! Calătoria o faci pe drumul de fer, construit de firma Horn, pentru exploatarea pădurilor. Regret că n'am făcut excursiunea acesta. Cei ce au făcut-o, spun că merită să te duci anume numai pentru ea.

Emanciparea femeilor a ajuns departe în Covasna.

În Dumineca primă m'am dus la biserică românescă cu un coleg al meu. El a cântat în strună și, cu glasu-i melodios a stîrnit multă complăcere în ascultători. Eu, neavînd darul lui Tyrfeu, cu ce să mă disting? Am luat cazania și am cetit predica cu bogății și sêracii, acuşt îi băgam, acuşt îi scoteam din raiu, în cele din urmă n'am lăsat nici pe unul afară. Nu cetisem cazania de vre-o 36 ani. Trebuie c'am cetit-o bine, pentru-că după slujbă, era p'aci să mă angajeze de cantor.

A doua Duminecă întărdiasem nițel. Dér, nu se simția lipsa noastră. Lângă strună

minunată și mai bine venită de a-și valoriza interesele sale proprii, și de a-și câștiga simpatia și stima (!!) Europei.

Până acuma am lucrat puțin în direcțiunea, ca Europa să ne cunoască. Dușmanii noștri ne-au defăimut (!) fără cruțare. Membrii conferenței au concepte confuze despre patria noastră, despre statul nostru; mai confuze despre cultura noastră națională; și cele mai confuze despre raporturile, între care trăesc naționalitățile din Ungaria. Neconținut aud amai aceea, că în țera noastră un popor tiran și barbar asiatic prin supremația sa câștigată pe nedrept ține într'un jug nesuportabil naționalitățile asuprite.

Acum conferența interparlamentară ne dă ocaziunea cea mai bună de-a oferi savanților politicieni europeni o isonă adevărată despre statul ungar și despre națiunea maghiară. Să le arătăm, că aci trăesc o națiune puternică, constituțională, gelosă de drepturile sale istorice, iubitoare de libertate și pătunsa de tendințe liberale; trăesc în statul său propriu, care, ce e drept nu are independența, la care e chemată și pentru care e destul de tare, dăr în conceptul cărui există născuțta spre independență, simțământul și increderea necesară spre acest scop.

Diarul „Kolosvár“ face privitor la conferența următoarele observări:

Intr'adevăr Români vor străluci prin absență. Comitetul central din Berna a primit dela grupul român încenosunțarea, că membrii săi sub nici o condițiune nu vor lua parte la conferența din Budapesta. Comitetul din Berna a făcut pași, pe cale confidențială, ca comitetul român să-și schimbe hotărârea, dăr îndădur, căci atât senatul român cât și camera au declarat, că nu vor lua parte la conferența maghiară (? ?).

Răcēla Țarului.

Bate la ochi, și toate gazetele chiar și cele nemțesci o spun pe față, că la visita sa în Germania, atât la Breslau, cât și în orașul de port Kiel, Țarul Nicolae II s'a purtat cu multă rezervă și răcēla, pe când împăratul Wilhelm și cu șefii oștirii și a marinei sale l'au primit cu multă căldură și i-au făcut onorurile cele mai alese.

Mai ales în Kiel s'a observat purtarea rezervată a Țarului față cu cinstea și distincțiunile, ce i-se făcuse din partea Germanilor. „Vossische Ztg.“ spune: Înfașurarea neașteptată în portul dela Kiel a flotei de manevrare în Marea Nordică a fost o deosebită distincțiune, ce împăratul german vru să o facă Ța-

ruului, care pōrtă titlul de admiral al marinei germane. Impăratul Nicolae în tot timpul petrecerii sale în Kiel n'a purtat uniformă de marină germană, ci uniforma marinei rusești. Când a plecat să viziteze o corabie panțerată germană, nu a arborat pavilionul său. Mai departe Țarul însuși a cerut, ca corăbiile germane să nu facă salutul îndatinat, numai când corabia „Polarstern“, pe care se afla Țarul, s'a apropiat de corăbiile germane, aceste au arborat stindardul imperial rusec. Cât timp Țarul a petrecut în Kiel nu l'a vădūt nimeni, el a stat numai în castelul dela Kiel și de aci a mers deadreptul pe Mare.

Această răcēla s'a observat din partea Țarului în decursul petrecerii sale în Breslau. Impăratul Wilhelm ia ținut un toast înfăcărāt, la care Nicolae II a răspuns scurt și rezervat. Așa s'a întâmplat, de altmintețlea și la curtea din Viena. Se ȳice, că Țarul anume a voit să arate prin asta, că visita lui în Austria și Germania nu are însemnătate politică, ci este numai o simplă vizită de curtenire.

„Sașii și Români“.

„Deutsches Volksblatt“, gazeta antimitilor din Viena, publică un articol mai lung cu privire la Sași și Români, îndemnată fiind prin această de un șir de articoli, ce au fost publicați de „Kronstädter Ztg.“ din Brașov și în cari se face asemănare între luptele politice ale Sașilor și Românilor.

Gazeta vieneză sus numită începe așa: În ce privește cestiunea naționalităților din Ungaria ea nici peste lunile de vară nu a odihnit, pentru-că Jidano-Maghiarii îngrijesc necurmat prin nouă încălcări, ca plāngerile atât de îndreptățite ale popoarelor nemaghiare să nu amuțescă, ci să se audă tot mai tare și aci peste graniță, deșteptând de-o potrivă simpatia pentru cei asupriți și mahnire contra asupritorilor. Starea nemaghiarilor din Ungaria câștigă acum interes mai înalt și prin aceea, că peste puține luni se vor face alegerile dietale în Ungaria.

Până acuma naționalităților nu le-a succed de-a câștiga o influență în legislația Ungariei. Ele au fost, sistematic eschise dela toate drepturile, și numai Sașii au fost reprezentați în dietă, pentru-că conducătorilor de atunci aflau de bine a încheia cu Maghiarii o pace putredă și chiar desonoratōre. De atunci, ce e drept, s'a deșteptat și între Sași puternic ideea, că depu-

tații Sași nu-și implinesc datoria față cu poporul lor decât stau la trōca guvernului unguresc și decât sprijinesc un ministeriu după altul în violentarea naționalităților în loc de-a pași energie contra lor. Tōte celelalte popōre nemaghiare s'au unit sub conducerea Românilor, cari luptau în primele șire, s'au unit demult pentru a se lupta și apēra contra atacurilor, aci pe față, aci ascunse asupra limbei și naționalității lor. Numai Sașii, adeică majoritatea lor și reprezentanții lor aleși, au observat o purtare oportunistă, ce nu o putem destul condamna, și până în timpul din urmă părău, că nu voesc să o părăsescă. Față cu alegerile dietale poporul sâșesc va trebui să ajungă la hotărâre. Această hotărâre, decât Sașii nu vor să se părăsescă pe sine înșiși și să ajungă desprețuți de conaționalii lor, nu pōte să fiă decât numai în înțelesul ca Sașii să se alăture necondiționat la celelalte popōre nemaghiare ale Ungariei, cari luptă pentru naționalitatea lor.

După această vorbesc despre articuli publicati în „Kronstädter Ztg.“ sub titlul: „Luptele politice ale Sașilor și Românilor“, în care se face o asemănare între purtarea Sașilor și a Românilor și se arată, că Români au luptat mai stăruitor cu mai mare curaj și demnitate, decât Sașii, și că acum e timpul ca și la Sași să isbutescă aceea, cari cer o luptă vrednică și pe față în apărarea limbei și a naționalității Sașilor în unire cu Români și Slavi din Transilvania și țera ungurescă.

Prima societate de meseriași români în Bucovina.

Prima societate de meseriași români în Bucovina este societatea de curēnd înființată „Frăția“ a meseriașilor români din suburbiul Clocoica din Cernăuți. Ea s'a înființat la stăruința d-lui profesor universitar Dr. I. G. Sbiera din Cernăuți, care — după cum ȳice „Gazeta Bucovinei“ — numai cu multă stăruință, prin multe și mari piedeci și greutateți trecēnd, a putut în fine să isbutescă a mijloci dela guvern întărirea statutelor și concesiunea pentru îndestrarea societății cu un steag propriu al ei, ce s'a sfințit Duminea trecută, în 6 Septemvru n.

Sfințirea steagului s'a făcut cu mare ceremonie. Biserica S-tei Paraschive încă dela început era îndesuită de public, — cărturarī, meseriași și popor. Liturgia a fost oficiată de trei preoți, ȳer cântările le-a executat corul pedagogilor. După

liturgia a urmat actul sfințirii stēgului, despre care „Gaz. Buc.“ scrie următoarele:

Sfințirea steagului s'a sēvērșit prin Cuvioșia Sa părintele protopresbiter Art. Berariu, asistat de d-l Orest Popescu și de sus numiții preoți liturgisitori. După sfințirea stēgului, părintele protopop Berariu a rostit o acomadată cuvēntare ocașională, în care a arātāt vechimea meseriilor, cinstea și valoarea lor, importanța lor pentru omenime, și a accentuat bunele moravuri, munca seriosă, sirguința și trezvia, ca pe acei factori, de cari meseriașii trebuie să fiă călăuziți în viața lor pentru prosperarea feluritelor meserii.

Conduși de acești factori — ȳise părintele vorbitor — nici-odată nici ciocanul nici sula și nici barda nu va luneca din mâinile D-vōstre. Actul, ce aci l'am sēvērșit este primul în țera noastră, ȳer stēgul, ce acum l'am sfințit, este pentru D-vōstrē acel simbol, care vă va aduna pe toți în giurul lui și vă va întări și însufleți în cinștită muncă de meseriași.

„ȳee Dumneȳeu, ca acest nou început făcut de D-vōstrē, imitat să fiă și de ceilalți meseriași ai noștri din țera, oăci D-vōstrē, meseriașii, formați inchiertura neamului nostru, adeică strinsa legătură între poporul plugar și între așa numita inteligență seu lumea învēțată“.

Accentuând apoi, că numai aceste trei clase sociale deplin dezvoltate, întarite și bine inchiertate pot să asigure viitorul moral și material, viitorul fericit al unui popor, dorește prosperitate societății meseriașilor și-i indeamnă să țină cu sfințenie la steagul, în giurul cărui s'au grupat.

În fine d-l profesor universitar Dr. I. G. Sbiera, prin rostirea cātorva cuvinte ocașionale bine simțite, predă frumosul steag presidentului societății, d-lui Ioan Marcu, și cu acestea ceremonia din biserică s'a incheiat, ȳer steagul a fost dus de membrii la locuința d-lui profesor Sbiera.

Duminea după amēzi steagul, însoțit de un frumos număr de inteligență și de membrii societății a fost dus la Clocoica, unde în onōrea țilei și a rarului moment sērbătōresc, la casa d-lui Petru Hlușcu, s'a arangeat o petrecere cu joc și o animată convenire socială a inteligenței împreună cu membrii societății meseriașilor noștri și cu un considerabil număr de popor. Steagul, condus de toți cei de față și în sunetul muzicii, a fost readus apoi la locuința d-lui Dr. I. G. Sbiera, unde se va păstra și unde se țin de altmintețlea toate ședințele societății, cāreia îi dorim și noi viață fără sfinșit și cea mai deplină prosperitate!

ședeă o țerană cam de 26 ani și cu voce simpatică cānta toate răspunsurile, în locul cāntărețului. Astă surprindere plăcută ne-a pus în respect.

Emancipația femeilor merge mai departe.

Postmaisterița încă este femeia, dăr și un măcelar a cedat locul soției sale. S'o fi vădūt voinică și cu cōtele gōle, tăia carnea mai avam ca un măcelar.

ȳecă vii vre-odată pe aci, te stătuesc să nu te pună pēcatele să cumperi păstrăvi dela prietini. Eu rugasem un prietin cunoscut, că, decât găsesc la cineva puțin păstrāv, să facă bine să-l iee pentru mine și pentru alt coleg de școlă. A doua ții ne și aduce un șteand cu 8 Kile à 2 fl. Era prea scump, dăr era cumpērat „la dorința noastră“. Deosebit am mai trebuit să plătim pentru afumat. Mai târțiu am aflat, că „prietinul“ ne-a cerut cu 60 cr. de chilo mai mult, decât a plătit el. Scumpă brānză!

După ce am terminat cura, am luat un bilet cu 22 cr. și am plecat la Kēzdivāsărhely. Aci se sfērșesc calea ferată. Orașul e situat pe șes, dăr de tot curios. Aprōpe fiă-care casă își are strada ei. La început a fost numai loc de țerg. De aci și numele. Astāȳi încă este vestit pentru țergurile de

vite și bucate. Casele sunt clădite una într'alta, fără curte, de-alungul, cum au fost fāșiile înguste de pământ. Pe o fāșiă sunt case, altă fāșiă servește de stradă, tot așa cât ține orașul.

Vin ca aci, poreclit „oláh bor“, de origine din România, ȳer nu mai beai. Plevna și cārciuma romānescă sunt bine cercetate pentru vinuri.

În K. mă aștepta un fost coleg de școlă și într'o oră și 1/4, ajunsei la casa lui ospitală, în Brețe, unde am petrecut două nopti plăcute. M'am bucurat de sporul Romānilor de aci. Preotul bētrân, încă tot ca un stejar, a avut 16 copii, fiul seu asemenea preot, până acum, 10, ȳer protopopul, ca mai tiner, 9. Aci mi-am amintit, că nici Brașovenii nu stām mai rău în privința asta. Un preot dela noi, a avut 14 copii, dintre cari, 9 fete, al doilea ca să-l balanseze, are până acum 8, dăr tot feciori!

Din B. în 6 ore poți face partia cea mai frumoasă până la Slānic în Moldova.

Te sfătuesc, ca pe fiă-care an să te scalđi cel puțin trei sēptēmāni în Pokolșar și te asigur că și tu ajungi 90 ani, ca tata Almășanu, care încă se scāldea aci, an de an.

Moșul.

Poesii populare.

Auți lele cucul cāntă
Eși afară și-l ascultă
De ții-a cānta cucul bine,
Trage nădejde de mine,
De ții-a cānta cucul rău
Nu mai trage dorul meu!

Astă vēră pe sāpat
Șapte fete au degerat,
Da io știu un meșteșug
Tōtă vēră nu mi frig
Cu cisme și cu cojoc
Pe vātrūță lāngă foc.

Arđe-te focu urit
Rea bōlă ești pe pământ,
Că nimica nu te dōre
Fără te ușci pe picioare.

Arđe-te focul om drag
De mână mă duci la iad
— Ba io nu te duc de mână
Că tu vii de voiă bună.

Din Reteag.

Asēră pe vremea cinii
M'amuța mândra cu cāni
M'amuța și nice prea
Că știa că vin la ea!

Din Rodna.

Cine nu scie ce-i uritu
Pōte sāruta pământu,
Dăr eu cum l'oiu sāruta
Că mi-e neagră inima!

De pe Someș.

Bădișor depărțitor
Nu-mi trimitea-ătātă dor
Și pe lună și pe nor
Și pe gura tuturor;
Trimite-mi mai puținel
Și vin' tu bade'o cu el;
Vină, badeo, când gāndesc
N'āștepta să te doresc,
Că sunt fată tinerea
Și doru-i sarcină grea!

Din Bānat.

Bade, cât trāesci pe lume
Nu-ți striga mândra pe nume,
Strigă-o flōre de cēpă
Nime să nu te priceapă,
Strigă-o flōre de vie
Ca nime să nu te știe.

Din Bārgău.

Bădiță cu pēr galbin
Unde te vēd mă leagăn
Ca frunđuța de paltin;
ȳucu-ți bade ochii ței
Bine sēmānă cu-ai mēi'

SCIRILE ȚILEI.

— 31 August.

La visita monarhului nostru în România. Ministerul de război român a luat până acum următoarele dispoziții pentru așezarea trupelor, cari vor face pe la gări onorurile cu ocazia trecerii M. S. Impăratul Francisco Iosif: Divizia I va fi așezată pe un platou lângă gara Craiova, în linie de bătaie; divizia a II-a la Craiova. La Ploesti va fi aranjată lângă gară divizia a V, tot de infanterie. Așa cum sunt aranjate trupele, M. S. Impăratul le va vedea din vagon și va trece prin fața lor. Corpul al doilea de armată va defila pe marele platou dela Cotroceni, nivelat din nou pentru acest scop. Pe lângă trupele de infanterie, acest scop va avea și o brigadă de roșiori formată de regimentul al 4-lea care va veni dela Câmpina și va fi condus de A. S. R. principele Ferdinand, și din două regimente tot de roșiori, cari vor fi aduse dela Tecuci.

— o —

Invățatul german Weigand, din Lipsca care cu atâta plăcere se ocupă cu studiarea limbii române, după ce a umblat priute Românii în mai multe părți ale Ardealului, a sosit la Blăși, unde, după cum spune „Unirea”, în tot decursul petrecerii sale a fost oșpele Escelenței Sale Metropolitanului Mihalyi. D-l Weigand a făcut preamburii prin comunele din apropiere Sâncel și Spini, vind să-și facă însemnări despre modul, cum vorbesc poporul român din acele părți. În Spini i s'a întâmplat, că întărind pe-o țărancă română, care torcea cu furca la brâu, a rugat-o să-și spună cuvintele unei cântări de-ale lor. Țărâncă, crezând că are de-a face cu vre-un dușman al neamului nostru, a răspuns: „Nu-ți spun, Dómne feresce, că m'e bagă Ungurii în temniță”. Abia după ce s'a întrepris preotul și învățatorul de-acolo, femeia s'a înduplecat a implini dorința d-lui Weigand. Intâmplarea aceasta a fost tocmai bine-venită pentru a-i da învățatului german cu o probă mai mult de terorismul ne mai pomenit, sub care se află poporul nostru. — Dela Blăși d-l Weigand a plecat la Sibiu, unde a făcut visite Escelenței Sale Metropolitanului Miron Romanul și mai multor fruntași d-acolo, cercetând tot-odată internatul de fete al Asociațiunii etc. De aci a mers la Reșinari, Poplacu și în urmă la Seliște. Pretinderea d-sa a făcut cunoștință și a vizitat pe fruntașii români din comune, cari se'nțelege l-au primit foarte călduros. Mai cu seamă la Seliște i s'a făcut o primire de tot frumósă din partea fruntașilor selișteni, cari i-au eșit spre întimpinare în capătul Seliștei, bine-ventat fiind printr'o vorbire din partea acestora, la care d-l Weigand a mulțumit românesc, dîcînd, că această căldurosă primire față de d-sa nu

póte isvori decât din iubirea, ce Români o au pentru limba lor maternă. S'era s'a arangiat o cină comună în onóra d-lui Weigand, la care au luat parte ca la 100 persoane. Dela Seliște a plecat spre Rod, Poiana și Sebeșul sâseso.

— o —

Școalele române din Brașov. În ședința de Joi a delegațiunii scolare, la propunerea Eforei s'a ales cu unanimitate de profesor ordinar la gimnasiul rom. ort. din Brașov Dr. Valeriu Branisce, și s'au luat la cunoștință angajările de profesori suplenti ale d-lor I. Baptist Boiu, Pompiliu Dan, Iordan Popovici, Tim. Popovici (pentru musică), Aurel Ciortea, P. Roșca (pentru gimnastică) și de suplinitor pentru francesă a d-lui I. Pricu. — În ședința de Vineri a Eforei s'a mai angajat d-l Ioan Priscu de învățator suplent la șoala normală paralelă.

— o —

Jokai și Liga română. Țilele trecute și-au ținut „Kulturegylet”-urile maghiare congrusul lor în Budapesta. Cunoscutul scriitor maghiar Mauritiu Jokai scrie din incidental acesta în „Pesti Hirlap” următoarele: „Cu mare plăcere am oțit tóte acele vorbiri străluicte, cari s'au ținut la congresul „Kulturegylet”-urilor maghiare. Imi pare rău, că din cauză de morb n'am putut lua parte la s'rbare, dér lăs-ți-m'e, ca în scopul promovării acestei mari cestiuni naționale, se fac o propunere practică. Și vecinii noștri români au o Ligă înființată pentru scopuri culturale, al cărei președinte e senatorul Urechia. Domnii aceia țin foarte puțin vorbiri, măcar că limba română este una din idiomele cele mai acomodate pentru declamare; ei fac aceea, că adună în jurul lor 100,000 patrioți români, cari plătesc de cap câte un leu pe lună în cassa reuniunii. Astfel Liga culturală română are un venit anual de 1,200,000 franci, pe cari îi póte întrebuița spre scopurile sale. (O simțim!) Eu sunt de părere, că noi am făcut destul pentru de-a dovedi, cât de bogată e limba noastră în termeni frumoși, și acuma să ne bágam mâna în pungă”. După acestea Jokai propune, ca fi-a-care bărbat și femeie în fi-a-care an la ziua sa onomastică să gătescă cu o friptură mai puțin pentru oșpeți, și să ofere câte 12 coróne „Kulturegylet”-ului.

— o —

D-l Benjamin Duryea Woodward, distinsul profesor de limbile romanice dela universitatea Columbia din New-York, a sosit Marți în capitala Statelor-Unite. D-l Woodward, care a dus cu d'nsul cele mai frumoase impresii din România, a plecat Joi trecută din Cherbourg pe vaporul „Principele Bismarck” și a sosit Marți sera la New-York. Profesorul american intr'o telegramă, pe care o trimite redacțiunii ziarului „Timpul” adresază României salutarile sale cele mai căldurose.

Devastările în comitatul Cojocna, pricinuite în luna lui August prin grindină și tempestăți, după raportul vice-spanului dela Clușiu au atins aproape a treia parte din teritoriul comitatului, cauzând locuitorilor pagube necalculabile. Mai ales însă comunele Lumperd, Sântmihail de Câmpia, Șoimus și Bercheș au fost aproape total nimicite de tempestăți și grindină. A mai urmat după acestea și un foc mare în comuna Giurfalá, care în ziua de 23 August a prefăcut în cenușă casele și tóte clădirile economice cu bucate cu tot a 20 de economi. S'au făcut pași pentru ajutorarea păgubiților, dér fiind-că grindina și tempestățile au bătuit aproape în tóta țera, fórté la puțin ajutor se póte spera.

— o —

Recolta în România. După raportul ministrului român de agricultură, recolta grânelor din acest an în România a fost una dintre cele mai bune. Totalul producțiunii se socotesce cu 46,167.450 hectolitre dintre cari 25,088.700 hectolitre grâu curat. Cucuruzul de-asemena e foarte frumos.

— o —

D-l profesor Gr. G. Tocilescu s'a întors din străinătate în București. D-sa a participat la congresul archeologic din Canterbury și a făcut o comunicație și în sinul Academiei din Paris. Tocilescu a plecat alaltăeri la T-Severin spre a reîncheie săpăturile archeologice cât-va timp întrerupte. Asupra rezultatului campaniei întregi care va dura până la 15 Octomvre, d-l Tocilescu va publica în curând o lucrare amănunțită.

— o —

Nenorocire. Săptămâna acesta căruțașul N. Jugănar din Cărmătura Brașovului, trecând cu carul încărcat cu nisip prin Brașovul-vechiu se abătuse pe la o căruciumă, de unde eșind — a început să mănă carul fără băgare de seamă — a călcat un copil cam de 2½ ani, care a și murit. Cadavrul copilului a fost transportat la spitalul civil, ér Jugănar a fost arestat.

Ciclón la Blăși. Alaltăeri la óra două după amiezii s'a abătut asupra centrului Parisului un ciclón de o violență necai auđită. Stricăciunile sunt enorme. Au fost smulși mai mulți copaci; mai multe persoane au fost ucise, sunt numeroși răniți. Au fost scapate vr'o deuce persoane asvrlite în Sena. În momentul uraganului, barometrul s'a scoborit cu 15 milimetri, apoi s'a suit cu 5 jum. — Despre acest ciclón (furtună, care vine cu vîrtejuri) se mai telegratează din Paris următoarele amănunte: Lângă un pod a fost răsturnat de vijeliă un omibus de cele mari, o damă, ce se afla intr'ensul a fost greu rănită. Pe strada „Harlay” a fost răsturnată o trăsură, vizitiul căđu așa de rău, încât îndată muri. Pe piața „St. Sulpice” un vizitiu de omnibus

a fost aruncat oăt acolo și și-a frânt brațul, asemenea i-s'au întâmpat și cător-va birjari. Până spre s'era numărul celor greu răniți, transportați în otelul „Dieu” s'a urcat la 30. Numărul morților e mult mai mic. În fine e de însemnat, că 10 persoane au fost asvrlite de vînt în riul Sena, dér tóte au fost scapate, asemenea vre-o 40 de pomi uriași după-oe au fost desrădăcinați au fost rostogoliți în Sena.

— o —

Cununia D-l Vasile R. Stânciuc din Brețcu și d-ra Stanica I. Taraș din Șecele se vor cununa Duminecă în 15 (27) Sept. c. în biserica SS. Archangelii din Satulung. — Dorim fericire tinerei părechii!

— o —

Musica orășenescă va da mâne, Duminecă în 13 c., un concert în grădina otelului „La pomul verde”. Intre altele va cânta și Uvertura la opera „Fata rezeșului” de E. Caudella. Inceputul la 7½ ó. s'era. Intrarea 30 cr. de persoană.

— o —

La vila Kertsch, după cum ni-se spune, se pot închiria de-acum înainte pentru sezonul de iernă odăi cu prețuri foarte reduse, dela 10—20 fl., după mărimea odăilor, cari tóte sunt mobilate bine și sunt foarte sănătoșe, avînd și poziția cea mai frumoasă.

— o —

Cuarter pentru studenți. Intr'o bună familie română din apropierea școlilor noastre din loc pot fi primiți în cost și cuarter 2—3 studenți mai mici de 14 ani. Cuarter foarte sănătoș și spațios. Supraveghiare strictă. Pentru informațiuni a se adresa la administrația fóiei noastre.

— o —

Avis publicului. D-na Laura Windhopp, învățatoresă diplomată, face cunoscut, că, începînd din 1 Octomvre n. c. va da instrucția din limba germană, francesă și italiană, precum și de pian atât pentru începători cât și pentru înaintați, după metoda conservatorului din Viena. Date detaliate a se afla la casa Stănescu, str. castelului (Burggasse) Nr. 48.

— o —

NECROLOG. Elisabeta S. P. Popp nasc. Russu ca soție, Elena și Virgil ca fiu, în numele propriu și a tuturor rudeniilor, cu inima înfrîntă de durere, anunță înțetarea din viață a mult iubitului soț și tată: Dr. med. Ștefan P. Popp protomedic comitatens, decorat cu ordul „Francisc Iosif cu corónă” membru al Asociațiunii transilvane etc., care în al 61 an al etății și 32 an al fericitei căsătorii, după lungi și grele suferințe, astăzi la 7 óre s'era dat nobilul său suflet în mâinile creatorului. Rămășițele pămîntesci ale scumpului defunct se vor așeza spre eternă odihnă

— Da cum foc n'or sâmbâna
Că mi casa lâng'a ta
Și grădina tot una!

Din Reteag.

Bădiul meu de astă v'eră
Vr'e s'e-l iubesc acum éră
Dér io i-am spus rupt ales
Că nu pot s'e-l mai iubesc,
C'am o maică simțitóre
Cu ochi de priveghitóre
Și-o ușă scârțăitóre
Și-o cățea lătrătóre.
Mândră, mândruleana mea,
Tu s'e-i faci pat de hodină
La cățea s'e-i dai de cină
S'e vii la mine 'n grădină,
Că grădina-i cu trifoiu
Și trifoiu-i pentru oi
Și grădina-i pentru noi.

din Tătărlaua.

Badiul meu de astă v'eră
M'e rógă s'e-l iubesc éră
Déră i-o n'am nebunit
S'e, iubesc ce-am părăsit
Déră io n'am căpiat
S'e iubesc ce-am lăpădat!

din Rodna.

Bate-m'e, Dómne, s'e mor
Intr'o grădină cu flor
Cu mândra de sub suori;
Bate-m'e, Dómne, s'e zac,
Intr'o grădină cu mac
Cu mândra de după cap.

de pe Someș.

Bine-i stă mândrii gătată
Tótă cu haine din șatră,
Dér mai bine i-ar șede
D'ecă și-li-ar face ea.
De-a ei mână nu-s făcute
Că-s luate pe băncuțe.
S'éracele șetrelé
B'ine-mbracă fetele,
De n'ar fi Armean și șatră
N'ai vedea fată gătată.

Din Rodna.

Când eram la maica fată
Mâncam pită de s'ecară
Cernută prin sită rară
Și-o mâncam rîdînd p'afară;
Dér de când m'am măritat
Mânc pâne de grâu curat
Cernută prin sită d'asă
Și-o mănânc plângînd prin casă.

Din Reteag.

Când eram la maica mea
Eram puț de turturea
Dragă la căți m'e vedea;
De când is la casa lui
Nici is pasere nici puț,
Nici is dragă nim'erui.

De pe Someș.

Când s'a-'mpărțit norocu
Fost'am în câmp cu plugu,
Și nu sciu cum s'a 'mpărțit
Că de loc nu mi-sa vînt;
Când s'a 'mpărțit uritu
Dus'am fost ér la lucru,
Și nu sciu cum s'a 'mpărțit
Că tot mie mi-s'a vînt.
Când s'a împărțit dragostea
Fost'am la câmp cu cósă,
Și nu sciu cum s'a 'mpărțit
Că parte nu mi-a venit.

Din Sâncel.

Pe multe căi vine s'érăcia 'n casă!

Despre lucrul acesta mulți au vorbit în multe moduri, după cum li-au fost vederile, și toți au recunoscut și recunosc, că s'érăcia nu i pótmă bună, că dór și cîntecul d'ice că:

De s'érac slugă m'e bag
Stăpâni simbria-m'i trag.

Apoi ce-i mai dureros, decât să
fiă cineva slugă, că:

Cine-i slugă la altu
Multe rabdă, s'éracu.

Și — de-i s'érac, nu-i rămâne
decât să slujescă, ori să iee lumea
'n cap, unde încă nu póte trăi ca
stăpân, fără ca slugă, ori ca năimit;
ca d'iler, ca vai și amar de el.

Dér să vedem cine-i s'érac?

Nu vom vorbi aici despre clasa
nădrăgarilor, nu, cu tóte că d'ice d'icala:
„Vai de omul, pe care-l află s'érăcia
în haine domnesci!” Clasa nădrăgarilor
este, séu cel puțin ar trebui să fiă
mai cuminte decât clasa grea a muncitorului
popor, decî, de astădată pe ea nu o luăm
în considerare. S'e vedem poporul pe
cine numesce s'érac și pe cine bogat?

Bogat numesce poporul pe omul,
care are mult pămînt, multe vite,
multă agonisită; s'érac numesce pe
acela, ce nu are chiar nimic; aceste
două clase de ómeni forméză estremele:
cei de întăiu sunt adese-ori

din locuința proprie, Sâmbătă în 12 l. c. la 2 ore p. m. în cimiterul gr. cat. din loc. Făgăraș 8 Sept. 1896.

Fiă-i țărina ușoră, și memoria bine-ovăntată!

— Subsemnații în numele lor și al tuturor consăngenilor, amicilor și cunoșcuților înimă întristată facem cunoscută încetarea din viață a prea iubitului nostru fiu, soț, tată, frate și cumnat Gedeon Rades de Kis-Berivoj, preot. gr. cat., întâmplată azi în 9 Sept. n. 1896 la 7 ore sera după un morb scurt în anul al 43-lea al etății, al 19-lea al fericii căsătorii și al 19-lea al preoției Saie.

L'jelesce întristată și neconsolabila soție cu fiii și ficele rămași orfanî, precum și mama, cari în defunctul aveau un valoros și adevărat soț, părinte, fiu; l'jelesce națiunea, sânta biserica, precum și bunul lui popor, pentru cari în timpul preoției sale tot-déuna a fost gata la ori-ce sacrificii; l'jelesc toți consăngenii, amicii și cunoșcuții, cari în densul au pierdut o inimă sinceră și francă.

Rămășițele pământesci ale defunctului s'au așezat spre etern răpaus în cimiterul bisericeii gr. cat. din loc. Vineri în 11 Sept. n. c. la 2 ore d. a.

Fiă-i țărina ușoră și memoria neuitată! Șarâ, 9 Sept. n. 1896.

Ved. Valeria Radeșiu n. Pop, soție; Letiția Valeria, Veturia Elena, Vergiliu, Ovidi, Sextil, ca fii și fice; ved. Elisabeta Radeșiu, mamă; Dănila, David, Andreiu, Ioan, Elisabeta, Maria măr. Ludu, Verona măr. Florea, Teresia măr. Cristian ca frați și surori; Iosif Pop, judec. la Curia reg.; Rosa Miclea n. Pop, cumnat și cumnată.

O revoltătoare batjocurare a creștinismului.

Până la ce grad a ajuns demoralizarea sub stăpânirea unghurească o dovedesce mai bine un cas petrecut de curând la expoziția din Budapesta.

Se știe, că expoziția are un departământ deosebit, numit „Ös-Budavár“, prin care vră se arate, cum era Budapesta pe timpul când era sub stăpânirea turcescă. În acest departământ se pot vedea tot felul de lucruri scandalose, precum haremurii cu femei goale și altele. S'a întâmplat de curând, că în acest loc scandalos s'au aranjat nise serbări pentru „desfătarea“ publicului privitor. În timp de nopțe s'a aranjat adecă un conduct și într'o cetă străgă de femei goale mergeau nise Jidanî îmbrăcați în haine de preoți catolici, ăr unul dintre Jidanî purta în mâinile sale murdare o cruce.

Printr'asta au voit adecă puternicii Jidanî dela Budapesta să-și bată joc de creștinism și de sânta cruce a lui Christos.

Omului îi stă mîntea în loc și nu-și poate inchipui, cum este cu puțință ca în capitala unui stat pretins civilizată să se

petrecă asemenea lucruri, pe cari omul se rușinează și numai a-le desorie, ori a vorbi despre ele.

Fóia ocatolică „Alkotmány“ e singurul țiar unghuresc, care a ridicat ovăntul în contra acestei batjocurări nerușinate a creștinismului. Tóte celelalte foi unghuresci tac, fiind-că — după cum dice „Alkotmány“ — sunt cumpărate de Jidanî.

Nimic nu pôte dovedi mai bine starea de decadentă a societății jidano-maghiare și marele avânt, ce l'a luat păgânismul în Ungaria, ca tocmai acest cas, care va trebui să revolteze inimile tuturor ómenilor încă nestricăți.

Inaugurarea monumentelor „milenare“ dela Hunedóra.

(Coresp. part. a „Gazetei Transilvaniei.“)

Comit. Hunedórei, 10 Sept. n. 1896.

Cât sunt de măestatic figurile bătrânului Paring și a încărunțitului Retezat, pe cari moșii și strămoșii noștri i-au pomnit precum se vedă azi. Ei privesc cu drag spre plairile României și spre liberii ei cetățeni, cari și-au dovedit virtutea romană pe câmpul de luptă cu atâtea neamuri, ce în cursul veacurilor au năvălit asupra lor; dér în același timp cu jale privesc spre partea opusă, unde un popor copleșese pe altele, neavând niciodată liniștea și trailul pacinic.

Indoioșat privesc bătrânul Paring spre Vulcan, unde Sâmbătă în 5 Septemvre n. c. Ungurii din fruntea comitatului Hunedórei au serbat inaugurarea monumentului ridicat în amintirea mileniului lor. De asemenea întristat își deschide pleópele sale și încărunțitul Retezat și cu jale privesc spre comuna Zeicani, unde truțașa „națiune“ la 6 Septemvre n. c., cu o či mai târziu, a serbat însugurarea unui alt monument milenar, ridicat în amintirea eroului Ioan Huniade, care a liberat Ungaria de sub jugul turcesc.

Dați-mi voiă, D-le Redactor, ca despre ținuta Românilor la serbarea acestor două inaugurări să vă împărtășesc și eu câte-va date:

Sâmbătă dimineața au sosit la Petroșeni mulțime de Maghiari din fruntea comitatului, împreună cu fișpanul și vice-fișpanul. Români nu erau, de nu cumva voiă număra printre aceștia pe bobocoiul Moldovan Gergely, vestitul „filolog“ din Clușiu, care iuvață pe Români limba română unghuresce. Au mai fost și doi scăeți din Hațeg.

Când a fost însă la plecarea din Petroșeni spre Vulcan, preoți, dascăli români de ambe confesiunile cu protopopii în frunte, ca ploia alergau în ruptul capului, ca să nu scape trenul și să perdă ocaziunea, de

a se face de risul lumii, ca niseo nemernici neconșcii de psișia și de chiămarea lor.

La sosirea óspeților cu tren separat în Vulcan, comune întregi din vecinătate au alergat acolo. Nu cred să fi rămas vre-un preot român acasă, ori vre-un dascăl, ci cu popor cu tot au alergat la tãmbãleu, să primescă cu banderiu, să facă ouóre acelora, cari când au lipsă te desmărdă, te încântă și te imbată cu promisiuni și vorbe goale, ăr în cealaltă vreme: „o te bűdös booskor“.

Nu mai ȋice nimic de preoți, cari au mers acolo să servescă, oáci aceia dóră vor avé de cine fi trași la răspundere... Dér ce să ȋice de ceilalti 6 gr. cat. și 4 gr. orient. cu 3 dascăli? Ce su căutat ei acolo?

Ticalos „Măria Sa“ páriutele protopop din Petroșeni, Radic Stefan, a avut încă obrazul de-a presenta pe Români la banquet printr'un toast în limba maghiară.

Sărmanul Bolintinian, unde a rămas!?

„Pentru limbă, lege și națiune mori și-ți va fi mormântul încoronat cu flori“.

Numele celorlalti preoți îl retac, fiind-că mi-e rușine de rușinea lor.

De aci óspeții s'au reñtors la Hațeg, spre a merge la Zeicani, lăsând pe poporul bășinaș și pe amăriții săi oconducători să privescă acel monument, ridicat din sudórea poporului. La Hațeg au avut o primire regală. Intre óspeții sosiți a fost și cocorul Gergutz, care s'a rugat ca să nu l'incuartireze la Români și așa a fost dus la un Jidan. Cei doi scăeți au sosit în trăsura cea mai de pe urmă, pe când s'au gătât tóte ceremoniile, dér cu tóte acestea nu i au lăsat pe sub eleganta pórtă triumfală, oi li-a dat calea cu trasură cu tot prin apă, pe lângă podul cel mare și așa s'au reñtors pe drumul Bănatului.

Hațegul încă se pôte ascunde cu conducătorii săi; baeti români au purtat torțele și poporul a alergat în massă întru întâmpinare! Vai de turma fără păstor!

După susire și încuartirare, a urmat concert. Duminecă dimineața stradele și piața Hațegului erau pline de trăsuri și óspeți.

La 8 ore au plecat la Zeicani. Aci, ca și la Vulcan, poporul român a alergat în massă, ba aci inflacărății „tribuniști“ de odinioară se întrecesu întru a face pe „patriotul“.

Îți era scărbă a vedé pe învățătorul Nicolae Trmbișoiu dela Grădiște (Sarmisgetusa), care purta pe pept o cocardă națională unghurescă mare ca o scovardă, — drept suvenire pentru cele 3 luni de temniță suferite în Seghedin. Causa el o va sci... Rușinea ărăși lui i se cuvine, ca și scriitorului notarial Ghilea Péter. Pot să ridă Ungurii, căci Români cu șubele lor, cu căștele lor mari, — oierii dela munte — cu cocarde unghuresci formau un banderiu de peste 120 ómeni.

Dér tóte ca tóte, cea mai mare nerușinare între cei vre-o 12 preoți români, ce erau ca privitor, a arătat'o tînărul administrator vicarial al Hațegului Nicolau Nestor, care în vorbirea sa despre Huneade uitându-și cu totul de românismul său, atribui virtutea și meritul învingerilor, raportate de 15 mii contra a 80 mii Turci, aprópe numai Ungurilor. Ca orator el este un nemernic, atât în privința vorbirei, cât și a gesticulațiunilor. Dēcă totuși Ungurii, mai ales cei mai șovinisti, l'au lăudat, apoi pôte fi asigurat d-l vicariu, că acesta au făcut'o numai ca să-și bată joc de servilismul și nérodia lui. Puteau să lipsescă și cele două toaste ale lui dela banquet, pentru-că fișpanul și inspectorul școlar și așa l'au fost indus în lista bunilor „patrioți“.

Afară de cei doi scăeți din Hațeg, au mai fost vre-o două persoane din popor, dér cred, că aceștia n'au luat nici de cum parte cu intențiunea, ca să causeze vre-o supărare scumpei nóstre națiuni.

Pe la 1 óră p. m. s'a început jocul, ba mai de timpuriu poporul cu magnații jucau; însă ceriul neputându-i suferi, a început să slobódă șiróe de lacrimi, ăr óspeții de frică, vedând puterea de sus, au luat'o la fugă, lăsând monumentul drept aducere aminte despre rușinea, ce ni-au făcut'o ticăloșii conducători ai poporului nostru din aceste párti.

Sentinela.

ECONOMIA.

Cultura pomilor.

(Urmare).

VI. Descrierea pomilor. Părțile mai însămnate ale pomilor sunt: rădăcinile, trupul (trupina, trunchiul) și coróna; adecă cracele și crengile, cari stau pe trupul pomilor se numesc corónă, fiind-că stau pe acela, tocmai ca o adevărată corónă pe capul unui domnitor.

La rădăcină deosebim: rădăcina principală, care merge drept în jos prin pământ, rădăcinile laterale, cari se întind pe de-asupra pământului și rădăcinile firóse său ațóse, cari sunt așa de subțiri, ca și nise fire de ață.

La trup deosebim: scórța (cója), lemnul și mēduva. Scórța apērá pomii de primejdiile din afară și le ține cald. La pomii tineri scórța e mai lucie, ăr la cei bătrâni e mai aspră și crepată. Acesta mai atērnă și dela pământ, care dēcă e bun, pomii sunt frumoși, cu scórța lucie, ăr dēcă pământul e mai slab și cu scórța crepată, din care, apoi mai târziu se desvóltă unele bóle, cari îi omórá cu

robii bogăției lor, pe când cei din urmă sunt robii bogățiilor, de aia și ȋice poporul:

Bogat tare încă-i greu,
Sărac tare încă-i rău,
Mai bine gazdă de rând
Nice gol, dér nici flămēnd.

Poporul nostru nu are multe pretenții pentru a fi gazdă de rând; dēcă are căsuța lui, dēcă are loc numai de două caré de cucuruz și un car cu două vaci, nu se mai ȋice sărac, muncesce și trăesce, nu-l vedí gol, nici flămēnd. Dér când se scapă de tot de vite, când mai e și dator, când nu are nici casa lui propriă, atunci e sărac, lipit pământului, atunci trebuie să facă ȋile de lucru, că ce-l lasă alții să sedă într'o cămăruță; atunci numai din spate trăesce, numai ca năimit, numai ca ómer, ori ca slugă. Și sunt mulți ómeni săraci în poporul nostru, mulți lipiți pământului și pe ȋi ce merge cresce numărul lor, că ómenii se înmulțesc și cu ei și necazurile, că pământul nu mai cresce, ăr nebuniile, luxul în mănăcări, beuturi și port se spo-

resc vedēnd cu ochii. Mulți sunt săraci din întâmplare, fără vina lor, dér mulți au ajuns la această ticăloșă stare din a lor vină.

Din cele multe voiă arăta aici un cas:

Tot ținutul nostru cunoșce pe Horitorul dela noi. Este om în vērsta mea, de 42—43 de ani, om sănėtos și frumos din paiú, cu sfat la vorbă, întins la mers, bun la petreceri, bun și de lucru, dér — sărac, lipit pământului. Să vă spun povestea lui, că o sci bine, pôte mai bine decât el.

De părinți rămase orfan când era numai de vre-o 8—9 ani. Mămă-sa muri lérna și tată-s'ó muri în scurtă vreme după mămă-sa, dóră la anul. Cu horitorul de-odată mai rămaseră orfane și două copile, una mai mare și una mai mică decât el. Tot spriginul lor era un moșneg, unchiu la tatăl Horitorului. Dér ce să facă bietul moșneg bătrân cu 3 copii mici, nepricepuți? Cu ce să-ți țină? Avere nu era, decât două vaci, un car facău slab*), un plug de lemn

*) „Car facău“ se numeau cele neferecate de cari azi puține se mai ved și fórte rari.

și mai slab, și puține unelte de lucru, ăr bucate mai de loc. Casă și puțină moșiórá aveau, dér acelea erau dómnesci, ăr ei erau numai curialiști, nu sortași de cei ce scăpaseră de iobăgiă la 1848; decí ei și acum făceau ȋile la domni pentru căsuța și pentru pământul, ce biată aveau.

Plángea nemăngăiat bietul moșneg și se sfātuia cu vecinii, ce ar fi de făcut? Din sfatul lor eși, că vacile să le vëndă și banii să-i pună la casa săracilor, unde vor cresce pe séma fetițelor; pe băiat să-l dēe slugă la cineva, să pórté vitele la pășunat; pe fetița cea mai mică o luă o mătușă a ei să-o crească, ăr moșnegul cu fetița cea mai mărișórá să stēe locului și să trăescă cum vor puté și să facă slujbă la domni, ca să nu-i scóță în drum, și moșiórá cu casa să-o póttă ținé pe séma feciorașului. Așa și făcură.

Și muncea moșnegul verde, în tótă săptămána o ȋi la domni, apoi în celelalte la gazde pe bucate și pe de dulce, că moșiórá era slabă și mică, ăr necazurile multe. Și tráia

cu fetița cea mai mărișórá, și nu duceau lipsă de nimic, ăr Horitorul crescea ca din apă, păđind pe câmp vitele stăpânului, care la început îi da numai mănăcare și haine, ăr după ce crescú mare, de putea umbla și la lucrul câmpului, îi da și simbrăia în bani.

Și dēte Dumneȋeu de trăi moșnegul până mărită pe amēndouē tețele și le dēte drept dēstre banii, ce erau la casa orfanilor, de când vënduse vacile. Horitorul era fecior holteiu, scăpat de cătăniă, decí se gāndia să se însóre, că amu moșnegul nu mai putea face slujba la domni, și se temeă, că groful li-a lua casa și moșiórá.

Așa și făcu, se însură, luă o fată din ómenii de ómenia și căpătă cu ea dēstre o vacă cu vițel și câte-va oițe.

Pă'n aici tóte au mers bine, dér acum se începú rēul, că Horitorul, care slujise vre-o 13 ani, nu avea la sufletul lui mai mult decât hăinițele. Il învățase potca jucăuș și horitor, nu trecea o Duminecă să nu fía în danț, nu trecé o sērbătór-

totul. Intre scórță și lemn se află mîrga (cambium), prin care umblă mustul nutritor și care apoi se tot adaugă la formarea lemnului, ér în mijlocul acestuia se află mēduva, care servește la rēsufflarea pomului.

La coronă deosebim: crăcile cele mai grōse, crengile, cari se formează din cele dintăi, mlădițele séu surceii și mugurii, din cari se fac frunđe, flori și fructe. Flori fac numai mugurii cei mai bulbucați (umflați), ér cei mai lungăreți fac numai frunđe.

Rădēcinile pomilor se întind prin pământ, întocmai ca și coronă lor în aer; ele îi înțepenesc în pământ și cu ajutorul rădēcinilor firōse sug nutremētul de lipsă de-acolo, care constă din leșă de cenușă, sare, var, fer și alte materii topite de căldură și de plōie.

Pomii, ca și celelalte plante, nu se nutresc, numai cu rădēcinile din mustul, ce-l sug din pământ, ci și cu umezelele, ce le sug cu frunđele din aer. Despre acesta pōte face cercare orî și cine, legând strins peste trup un pom mai tînăr, după care curēnd se va face de-asupra legăturii o umflătură, care nu este alt-ceva, decăt mustul din frunđe, care voesc se străbată în jos la rădēcină.

Pomii cu frunđele lor și rēsufflă, ca și omul cu plămânile. Diua rēsufflă aer dătător de viētă (oxigen), ér nóptea aer înecător (carbon). De aceea nu e bine a dormi într'o casă plină de frunđe, flori séu pōme prōspete, căci din acelea se desvōltă peste nópte aerul înecător, care fiind într'o mēsură mai mare, pōte pricinui chiar și mōrtea omului.

Aer înecător, séu carbon se mai desvōltă și din cărbunii aprinși. Suflând în cărbuni, ca se se aprindă focul, simțim adese-orî amețeli și dureri de cap, ér scoțēnd peste nópte cărbunii aprinși în vatră, ca se iasă căldura în casă, și astupând hornul, încă se desvōltă în casă mult carbon, de care pot muri până dimineața toți cei din casă, după cum s'a și întemplat acesta pe multe locuri.

Părțile frunzelor sunt: codița, latul și vērful; ele séu, că au formă rotundă, séu ovală (lungăreță).

Părțile florilor sunt: păharul (potirul), care e învêlșul cel verde al florilor. Foile păharului se numesc *sepale*. *Corola* este însăși flōrea, care se desvōltă în păhar. Părțile corolei se numesc *petale*. *Staminii* se numesc nisce fricele subțiri, cari cresc în mijlocul florilor, ér *pistilii*

sunt nisce fire mai lungi, din cari se desvōltă mai târziu și sēmēnța pōmelor.

În privința formei se împart pomii: în pomi mari, cari au trupina mai înaltă ca de doi metri; pomi mijlocii, cari au trupina mai înaltă ca de un metru și jumătate, și pomi pitici (tufari).

În privința soiului, *merii* se împart în: *vēraticii*, *tomnaticii* și *iernaticii*, apoi în: *pătulii*, *vineții*, *struguroșii*, *vinoșii*, *dulcii*, *sălci* și alte soiuri; *perii* se împart în: *vēraticii*, *tomnaticii*, *iernaticii*, *domnescii*, *pargamuții* ș. a.; *prunii* în: *dulcii*, *acrii*, *turcescii*, *nemțescii*, *galbinii* ș. a.

În privința simburilor se împart pomii în: *pomiferii*, cari adevărat au simburii cu părechiă, închiși în nisce căsuții tari, precum sunt la *merii*, *perii* și *gutui*; în *drupiferii*, cari au câte-un simbur mai mare învêlit într'o cōjă tare ca osul, precum sunt: *prunele*, *persecile*, *cireșele*, *vișiniile* și *caisele*; în *nuciferii*, cari adevărat au simburile ca nucile, precum sunt: *alunele*, *castanele* și *nucile*, și în *baciferii*, cari fac pōmele ca bōmbele de struguri, precum sunt: *fragile*, *smeura*, *murele*, *agrișele* și *rosinchițele* (strugureii).

VII. Bōlele pomilor. Intocmai ca omul, așa și pomul suferă de mai multe bōle, dintre cari cele mai însemnate sunt: *tăciunile*, *cangrena* (gălcile), *curgerea de gumă* (curgerea mustului), *gălbănarea*, *oftica* și *maua*.

Tăciunile se face mai cu sēmă pe scórța merilor; el începe cu îngrirea scórței, până ce ajunge apoi la lemn.

Tăciunile se face din umezelele prea multă, séu din seceta prea mare. De aceea e bine, ca îndată ce vedem, că pomii au prea multă umezelele, să le facem șanțuri (canale), pentru scurgerea apei, ér decă vedem, că pământul e prea uscat, să săpăm cât ține coronă și să-i udăm pe înserate din când în când.

Pomii atacați de tăciune se vindecă fōrte cu greu. Cu tōte acestea li-se pōte ajuta la început, tăind cu cuțitul frumos scórța vătămăată până la lemn și ungēndu-o cu cēră de altoit.

Cangrena (gălcile) încă se face pe scórța merilor mai cu sēmă; ea erăși se face séu din umezelele prea mare, séu decă locul e prea gras. Îndată ce vedem pe scórța merilor un fel de gălcă, trebuie să le tăiem,

ungēnd rana făcută cu cēră de altoit.

Curgerea de gumă se ivesce numai la nucii, persecii, prunii, cereșii, vișinii și caisi, adevărat la drupiferii, cari au simburii osoși.

Curgerea de gumă încă se face pe scórța pomilor numiți; ea provine din pământul prea umed séu prea gras. Se pōte vindeca ca și tăciunile séu gălcile merilor, séu cu lut amestecat cu păcură, cu cari se unge și légă rana făcută cu privilegiul depărtării de gumă.

Gălbănarea și oftica o capetă pomii atunci, când vedem, că li-se îngălbinesc frunđele peste vară.

Gălbănarea se nasece mai cu sēmă, decă rădēcinile pomilor străbat prea adînc în pământ, cum străbat ale pērului, bunăoară, séu decă pământul e prea umed, rēu séu sterp; ea nu se pōte tāmădui altfel decăt mutând pomul într'alt loc.

Maua se ivesce pe frunđele pomilor, ca o materie dulciă și cleiōsă, pe care mai târziu se grămădesc o mulțime de paraziți (păduchi) de frunđe, cari cu aceea dimpreună rod și frunđe; ea nu se pōte tāmădui altcum, decăt stropindu-o cu soluțiune de piētră vênătă, var și apă.

Acestea sunt bōlele mai însemnate ale pomilor, pe cari trebuie să le cunoșcă fiă-care grădinar, care cultivă pomii în grădina sa, ca să le pōtă depărta încă dela început și să nu-i pōtă face pagube la pomii din grădină.

(Va urma).

Apel pentru subscrieri.

Subscriși, în dorința de a se desvolta spiritul de economisare în cercuri tot mai largi și de a procura cu deosebire poporului muncitor creditele de cari are trebuință, în înțelesul contractului încheiat între noi, — înființăm o societate pe acții pe baza legii comerciale din anul 1875 XXXVII, al cărei plan este următorul:

1) Firma societății este „Zlagneana”, institut de credit și de economii cu sediul în Zlatna (comitatul Albei-inferioare).

2) Societatea se înființază pe timp nedeterminat.

3) Capitalul social se ficsază cu 100,000 corōne și consistă din 1000 acții de câte 100 corōne una.

4) Acțiunile, ce se vor esmite, vor fi scrise pe numele respectivului acționar și vor fi provēdute cu couponi la purtător și cu un talon.

5) De fiă-care acțiă sunt a se depune

la subscriere 40% a valōrii nominale, adevărat 40 corōne, precum și o corōnă tacsă de înscriere. Celelalte rate de acții subscrierilor vor fi plătite în decurs de șese luni în trei rate egale, începēnd dela adunarea generală constituantă.

6) Terminul ultim pentru subscrierea acțiilor este pus pe 31 Octomvre a. c.

7) Subscrierea e obligatoric. Cei ce vor subscrie acții și nu vor satisface obligațiunile lor, vor fi improcesuați pe cale legală.

8) Fundatorii își rezervă dreptul de a denumi ei înșiși pe membrii primei direcțiuni, precum și pe directorul executiv.

Pentru tōte cele espuse în acest apel de subscrieri luăm rēsponderea solidară.

Zlatna, în 27 August 1896.

Emanuel Reșu m. p. paroch gr. or. (Zlatna). Iuliu V. Albini m. p. notar și propr. (Zlatna).

Mușă Nicolae m. p. econom (Valea-Dosului). George Visia m. p. proprietar (Zlatna).

Vasilie Aron m. p. econom (Valea-Dosului). Porcariu Nic. I. Al. sandru m. p. econom (Valea-Dosului).

Iuliu M. Montani m. p. protop. gr. cat. (Zlatna). Dionisiu Popovici m. p. not. cerc. în Bacia.

Ioan Moldovan m. p. preot gr. or. (Petrângeni). Nic. Popoviciu m. p. paroch gr. cat. (Cibu).

Teodor Dușă m. p. cand. de preot (Petrângeni). Ștefan Pașculeț m. p. proprietar (Zlatna).

Moise Popescu m. p. propr. (Almașu-mare). Nicolau Cristea m. p. preot în Petrângeni.

Ștefan Corpade m. p. econom (Zlatna). Amfilochie Gurcu m. p. notar cercual în Feneș.

Ioan Olariu m. p. măcelar (Zlatna). Ebergényi János m. p. proprietar în Zlatna.

Codruț Ioan m. p. brutar (Zlatna). Petru Petringenar m. p. proprietar în Zlatna.

Constantin Ciurea Irimia m. p. adj. not. în Zlatna.

SCRIRI ULTIME.

București, 11 Septemvre. Pentru decorația Capitalei cu prilejul sosirii *Impēratului Austriei*, Ministerul de Interne a venit în ajutorul comunei cu suma de 120.000 lei. Din budgetul propriu al comunei București s'a afectat tot în acest scop suma de 30.000 lei. În suma această totală de 150 000 lei nu se cuprind cheltuelile direcției căilor ferate pentru decorația gării, a săleii de recepție și a stradelei de intrare în curtea gării. Comuna a însărcinat cu executarea lucrărilor de decorație a Capitalei pe societatea de construcții. Cortejul imperial, avēnd să treacă pe bulevardul Elisabeta, comuna a luat mēsuri severe de a se îngrădi tōte locurile virane de pe acel bulevard. Direcția căilor ferate va oferi înal-

să fiă în birt cu feciorii cei de gazde și incetu cu incetul, cu țirăita, toca tōtă simbria, ér la anul nou, când se schimba slugile, el s'alegea cu hăinuțele.

Așa rămăsese și în ierna când s'a însurat, n'avea decăt hainele. Decă încă până a nu se însura luă trei-deci florini împrumut, să aibă cu ce eși din iernă; din ei făcū o lēcă de nuntă, cumpără ceva bucate și, din jocul miresei, cumpără un purcel, să nu mănânce post îndată după nuntă, că pe la stăpâni, unde slujise, era învêtat a trăi bine. Vaca și vițelul îi le scōse socru-s'ō din iernă, că el fēn n'avea de loc. De-odată cu primăvara veni și comasarea hotarului, cu care privilegiu ajunseseră și curialistii stăpâni peste mult-putinul, ce-l aveau, scăpând de robia domnescă. Unii își rescumpărără libertatea cu bani, alții se indestuliră să rămână cu casa și cu jumătate moșioră, numai să fiă sloboși, ér cealaltă jumătate din moșioră lor se incopciă cătră bunul cel mare grosec.

Așa făcū și Horitorul, lāsă, ca jumătate moșia lui de curialist să-o iēe groful, ér peste jumătate moșia

și peste casă rămase stăpân. Din comasare îi se veniră vre-o 8 jugere de pământ bun, decă avea unde munci și cu ce trăi.

Dēr ce făcū el? Vrū, ca de-odată să fiă gazdă cu car și cu vite. Gândul nu ar fi fost rău, decă car și vite și-ar fi putut cumpăra pe hori, de cari trăgea în prepanația și pe la ospete; hei, dēr vitele și carul se cumpără pe bani, și el din timpul cât a slujit ca holteiu nu s'a ales nici cu bani de un purcel, necum cu bani mai mulți, câți trebuesc pentru car și vite de jug. Decă își făcū de vëndare jumătate grădina, că avea grădină mare și bună și la loc bun. Socrul séu l'a sfătuit, ca un om bătrân și cu minte: „Mē ginere, mē, mai lasă-te tu de car și vite, nu vinde grădina, că aceea de-o dai, nu o mai poți avē în veci, dēr la vite lesne te apuci; uite, ești numai tu cu muierea, amēndoi sănătoși și bunii de lucru, lucrați-vē moșioră și — de va mai întrece vremea — lucrați amēndoi pe bani la alții; lucrați, fētul meu, să aveți cele de lipsă în casă, că la vite lesne ajunge-ți de-ți avē noroc dela Dumneđu,

la vituțele, ce vi-leam dat eu. Nu te grăbi cu vëndutul, că amar te vei căi odată“.

Așa-l învêța socru-so, dēr el nu voi să asculte, vëndū jumătate grădina cu două sute floreni și numai decăt cumpără pe ei un car și două vaci mari, fālōse, că la vaca ce i-o dăduse socru-so dēstre îi dicea *ciotă și ciolōgă*, fiind-că nu era așa fālōsă.

Asta era primăvara. Dēr acum la vaci le trebuie gajd și nutreț, că pășune nu era. Decă se pune și ia nutreț în credință de cincispre-dece florini, să-i plătescă pela Săn-Petru de vēră, ér ca să pōtă face gajd la vaci, mai vëndū un loc ca de un juger cu 150 fl. Asta încă trece, dēr casa era veche, numai nu se uruia pe el, decă de unde să-și facă casă? De vinde din loc, cu ce rămâne el? De nu vinde, cu ce să-și facă casă? Ar vinde vacile — ce să facă cu carul și cu grajdul? Decă își ia inima 'n dinți și merge la bancă, de unde scōte două sute de floreni cu cari își face casa.

Acum cine era ca el? Fălōs,

Dōmne de gāndeai, că el e bocotanul lumii! Avea casă nouă, grajd nou, car nou și două vaci bune cu doi viței frumoși. Că cea de dēstre o vënduse și din ea se alese cu două oi, ceilalți bani îi tocă. Când le vedea tōte acestea uita că jumătate grădina și un juger de pământ sunt vëndute și că mai e și dator cu 215 fl., cari trebuesc plătiți. La câmp nu prea mergea la lucru, că se puse pe cărașii. În tōtă ziua ducea din pădure scórță de stejari la tren și făcea câte 1—2 fl. și bani cum îi capeta, așa-i toca; tot cu țigări era și tot cu capul plin de beutură.

Dēr într'aceea vacile slăbiau, că decă le și mulgi și să faci cu ele și cărașii în tōtă ziua, nu pot nici ele să fiă tot tari, că nu s'au zid! Când fu tōmna, bucatele lui erau cele mai slabe pe hotar, fētul lui cel mai prost și mai puțin, decă intră în iernă cu hāmbarele gōle go-luțe și cu nutreț puțin și rău.

De pe la Crăciun prinse a cumpăra și fēn și bucate. Bani nu erau, decă mai vëndū un juger de pământ și până n Pasci banii tură tocați, ér

ului ospete dece mari tablouri fotografice, reprezentând principalele lucrări de artă. Printre acestea va fi și fotografia podului de peste Dunăre.

București, 11 Septembrie. Astăzi, cu ocazia sărbătorii naționale a lui Griviței, s'a oficiat la Mitropolie un "Te-deum", la care au luat parte miniștrii cari se află în Capitală, toți oficerii superiori din garnisonă și funcționarii superiori dela diferitele autorități.

Constantinopol, 11 Septembrie. Neîncetată circulă faimă despre nouă masacre. Turcii susțin, că revoluționarii armeni se pregătesc de a începe scena nouă turburării, până când Armenii se tem de nouă măcelării.

Berlin, 11 Septembrie. „Vossische Zig.” anunță, că în noaptea precedentă ar fi încercat cete armenesci să atace Yldiz-Kioscul. Tota noaptea au circulat patrulare prin Constantinopol și paza palatului a fost înălțată. Agitația e foarte mare și Turcii umblă armați pe strade.

Londra, 11 Septembrie. În Anglia ia din și în și tot mai mari dimensiuni agitația contra Turcilor. Se vorbește foarte serios, că marile puteri vor detrona pe Sultan, decât nu se va restabili liniștea.

Petersburg, 11 Septembrie. Reuniunea sârbăscă de cântări de aci a intrat alaltăieri în mod ostentativ în biserica Petru-Pavel, unde se ținea parastas pentru Tarul Alexandru III. Reuniunea a mers apoi în corpore la mormântul Tarului și a depus o cunună pe el. După aceea s'a dus la ambasadorul sârb, Mihailovic, unde președintele reuniunii a ținut o vorbire accentuând, că Rusia este singura partinitoră și apărătoare a Serbiei.

Versul Iancului.

Cât e dealu delungat
Nu-i ca Iancu de narmat
Că-și face tunuri de fag
Și intră în Cluj cu drag.
Frunză verde foi mărunte
Iancu se sue la munte,
Pe drumul Hațegului
Vin carile Iancului
Încărcate
Cu bucate
Încărcate foarte tare
Duc la lagăr de mâncare.
Er Ungurii au aflat
Și cu tunurile-au dat
Lăgării s'au spăimântat.
Iancu din gură grăia:

Scolă, Române, din somn
Decă vrei să mai fii domn
Și-ți ia sabia n'tr'o mână
Și ți-o spală de rugină,
Te n'vârtese vitejese
Prin Unguri te răsucesce!
La crășmele Iancului
Beu feciorii Iancului;
La mēsa de soldți de pesce
Șede Iancu și prânșese
Și din gură așa grăesce:
Beți, feciori, și nu prea beți
Că mă duc până cōlea
Că mi-a vint o veste rea.
Nici vorba nu isprăvia
Și Ungurii-l ocolia:
Și din gură așa grăia:
Dă-mi-te Iancule prins
Precum este 'n carte scris.
— Ba prins eu că nu m'oiu da,
Până capu 'n sus mi-a sta,
Că nu-s nevastă cu cârpă
De Unguri să-mi fiă frică,
Că-'s voinic cu comănac
Sciu la Unguri ce se fac.
Pe drumul Bălgăradului
Merge oșteea Iancului,
Iancu merge tot cântând
Oșteea urmază horind,
Că-'s câtane voinicele
Merg cu voiă 'n bății grele.
Cōlea pe din jos de deal
Vine oșteea lui Orbean
Și mai jos pe lângă vale
Vine și-alui Niculae
Și de-acum până 'n vecie
Tot Românul se o scie
Să se lupte strămoșesce
Și să salte vitejese.

Culă de I. Bărdaș.

Glume.

Pe gânduri. Un om betrân era pe patul de mōrte și notarul lângă el scria testamentul.

— „Soției mele,” astfel începă betrânul, „ii las 500 florini.”
— „Și decă după mōrtea d-tale ărăși se va căsători?”

— „Atunci va căpeta 1000 fl.”
— „Pentru-ce?”
— „Pentru-că merită să fiă premiat acel bărbat, care va lua de soție pe femeia acēta!”

La otel. Ōspele cătră otelier: „Nu sciu cum se face, că friptura acēta e foarte tare!”

Otelierul: „Aveți dreptate, d'er trebuie să sciiți, că vita, din care e tăiată carnea, a fost foarte sănătoasă, căci astfel n'ar fi ajuns să îmbătrânescă așa tare.”

Căendarul săptămănei.
SEPTEM. are 31 zile. RAPCIUNE.

Țilele	Căend. Iul. v.	Căend. Gregor.
Dum.	1 † C. Sim. stēlp.	13 Ida și Melida
Lun	2 M. Mamaut	14 † Inălț. Cruci
Mărt	3 M. Antim	15 Nicodim
Mer.	4 Prof. Moise	16 Cornel și Cipr.
Joi	5 Prof. Zachar.	17 Lambert
Vin.	6 Arch. Mihail	18 Iosif Cup.
Sâm.	7 M. Sozonte.	19 Sidonia.

Bursa de București
din 9 Septembrie n. 1896.

Valori	Do.	Scad.	Cu
	bănda.	cup.	banii
Rentă română perpetuă 1876	5 1/2	ADR.-Oct	101 3/4
Rentă amortizabilă	5 1/2	Jan.-Iul.	99. —
" " (Impr. 1892	5 1/2	Jan.-Iul.	99. —
" " din 1893	5 1/2	Jan.-Iul.	99. —
" " 1894 int. 6 mil.	5 1/2	ADR.-Oct.	96 1/4
" " (Impr. de 32. 1/2 mil.	4 1/2	Jan.-Iulie	86 1/4
" " (Impr. de 50 mil.	4 1/2	" "	87. —
" " (Impr. de 274 m. 1890	4 1/2	" "	87. 1/4
" " (Imp. de 45 m. 1891	4 1/2	" "	87. —
" " (Im. de 120 iul. 1894	4 1/2	" "	87. —
" " (Im. de 90 mil. 1896	4 1/2	" "	87. 1/4
Oblig. de Stat. (Conv. rurale).	6 1/2	Mai.-Nov.	101 3/4
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	" "	239. —
Oblig. comunei București 1893	5 1/2	Jan.-Iul.	94 3/4
" " " " " " " " " " " " "	5 1/2	Mai.-Nov.	—
" " " " " " " " " " " " "	5 1/2	Jan.-Dec.	—
" " " " " " " " " " " " "	5 1/2	Mai.-Nov.	95 1/2
Scrisuri fonciare rurale	5 1/2	Jan.-Iulie	92 3/8
" " " " " " " " " " " " "	5 1/2	" "	83 3/8
" " " " " " " " " " " " "	5 1/2	" "	82. —
Oblig. Soc. de basalt artificial	6 1/2	" "	—
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	150 v.	—
Banca Naț. ult. div. 86.—	500	intr. v. 1643.	—
Banca agricolă	500	150 v.	214.—
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	intr. v.	456.—
Naționala de asig. ult. div. 43 lei	200	" "	456.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	" "	295.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	" "	180.—
Soc. Rom. de Hartie ult. —	100	" "	—
"Patria" Soc. de asig. ult. d. 4 lei	100	" "	105.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	" "	—
" " " " 2 em. u. d. 0	100	" "	—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	300	" "	—
"Bistrița" soc. p. f. hârtii 30 c.	1000	" "	—
Societ. p. const. de Tramways	200	" "	400.—
20 franci aur	—	" "	20.05

S COMPTURI:

Banca naț. a Rom.	5 1/2	Paris	2 1/2
Avansuri pe efecte	6 1/2	Petersburg	4 1/2
Casa de Depuneri	5 1/2	Berlin	3 1/2
Londra	2 1/2	Belgia	3 1/2
Viena	5 1/2	Elveția	3 1/2

3 Pentru orășeni, funcționari, etc. cari au ocupațiuni sedentare sunt prafulurile Seidlitz ale lui Moll cel mai bun remediu prin efectul lor la regularea misturei. O cutie 1 fl. se poate căpăta dîlnic prin poște de către farmacistul A. Moll liferantul curții din Viena. Tuchsleben 9. În farmaciile din provincia se se cēră preparatul lui Moll provădit cu marcă și subscriere.

Terguri de rimători din Steinbruch.
Starea rimătorilor a fost la 6 Sept. de 2945 capete, la 7 și 8 Sept. au intrat 1283 capete și au eșit 44 capete rămânând la 9 Sept. un număr de 4184 capete.

dér adevărul era, că îl stringea curelele, de aceea eși din șirul omenilor din sat și se mută între hotarē.

Și credeți, că între hotarē fiind în casa bocotanului, îi umbra dōră mai bine, ori dōră bocotanul sērăci, că ce se mută în sat în locul lui? Nici vorba! El rămase tot Horitorul și bocotanul tot bocotan e și în ziua de ađi. Deosebire între când era în sat și între cum e acum e numai aceea, că ađi cōdă de vită nu-i la casa lui, carul l'a dat pe mălaiu, ér la cāmp n'are nici atāta loc, cât se pună palma; numai grădina și casa cea slabă, ce 'i-a dat'o bocotanul, o mai are și locul în cimter, ér copii are vre-o patru, decât nu cinei, toți golii și flămânđi, toți desmățați ér el lucră în brazdă străină până nu mai vede bine, și numai rar mai trage câte-o bere colo la prepănația, d'er d'aceea tot Horitor e numele lui.

Când îl aud ómenii cei de ómenia horind în prepănația, clătesc din cap și đic: Mē mir, că cum dei mai scapă a hori, după ce și-a horit tot ce a avut?

I. P. R.

Se notéză marfa: unгурescă veche, grea dela — cr. până la — cr. marfa unгурescă tineră grea dela 53 1/2 cr. până la 54.— cr., demijloc dela — cr. până la — cr. ușōră dela — cr. până la — cr.

Bursa de māruri din Budapesta.

din 9 Septembrie n. 1896.

Săminte		Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.	
			dela	până
Grâu Bănățenesc	—	—	7.—	7.05
Grâu dela Tisa	—	—	—	—
Grâu de Pesta	81	—	7.15	7.20
Grâu de Alba-regala	81	—	7.10	7.15
Grâu de Bácska	81	—	7.15	7.25
Grâu ung. de nord	81	—	—	—

Săminte vechi ori nouă		Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr.	
			dela	până
Săcară	nutreț	70—72	6.05	6.15
Orz	de vinars	60—62	4.20	4.50
Orz	de bere	62.64	5.20	5.90
Orz	de bere	64.66	6.40	7.70
Ovės		39.41	5.90	5.75
Cucuruz	bănăț.	75	—	—
Cucuruz	altă soia	78	—	—
Cucuruz		—	—	—
Hirișcă		—	—	—

Producte div.	Soia	Cursul	
		dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungur.	—	—
—	transilvană	—	—
—	bănățenă	—	—
—	roșă	—	—
Oleu de rap.	rafinat duplu	—	—
Oleu de in		—	—
Uns. de porc	dela Pesta	51.50	52.50
	dela țēră	—	—
Slănină	svēntată	46.—	47.—
	afulmă	—	—
Sēu		—	—
Prune	din Bosnia în buți	10.75	11.25
	din Serbia în saci	10.50	11.—
Lictar	slavon nou	12.50	13.50
	bănățenesc	11.50	12.—
Nuc	din Ungaria	—	—
Gogoși	unguresci	—	—
	sărbesci	—	—
Miere	brută	—	—
	galbină strecurată	—	—
Ceară	de Rosenau	—	—
Spirit	brut	—	—
	Drojdințe de spirt	—	—

Prețurile cerealelor din piața Brașov.
Din 11 Septembrie st. n. 1896.

Măsura	Calitatea.	Valuta austr.	
		fl.	cr.
1 H. L.	Grăul cel mai frumos	5	40
"	Grâu mijlociu . . .	5	20
"	Grâu mai slab . . .	5	—
"	Grâu mestecat . . .	3	40
"	Săcară frumōsă . . .	3	20
"	Săcară mijlociă . . .	3	10
"	Orz frumos . . .	3	40
"	Orz mijlociu . . .	3	—
"	Ovės frumos . . .	2	50
"	Ovės mijlociu . . .	2	10
"	Cucuruz . . .	3	60
"	Mălaiu . . .	4	10
"	Mazăre . . .	6	—
"	Linte . . .	8	—
"	Fasole . . .	6	—
"	Sēmēntă de in . . .	8	—
"	Sēmēntă de cânepă . .	6	—
"	Cartofi . . .	—	75
"	Mazăriche . . .	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	46
"	Carne de porc . . .	—	50
"	Carne de berbec . . .	—	32
100 kil.	Sēu de vită prospēt	21	—
"	Sēu de vită topit	32	—

Cursul losurilor private
din 9 Septembrie 1896

	cump.	vînde.
Basilica	6 50	6.80
Credit	197.50	198.—
Clary 40 fl. m. c.	57.—	58.—
Navig. pe Dunăre . . .	142.—	146.—
Innsbruck	27.—	27.50
Krakau	27.—	27.50
Laibach	22.75	23.50
Buda	59.—	61.—
Palfy	60.25	61.—
Crucea roșia austr.	18.—	18.50
do unğ.	10.—	10.50
do ital.	11.50	12.—
Rudolf	23.—	24.—
Salm	69.50	70.50
Salzburg	26.25	27.25
St. Genois	70.—	71.—
Stanislaw	43.—	45.—
Triestine 4 1/2 100 m. c.	145.—	150.—
do 4 1/2 50	69.—	73.—
Waldstein	60.—	62.—
Sărbesci 3 1/2	34.—	35.—
do de 10 franci	—	—
Banca h. ung. 4 1/2 . . .	123.—	123.50

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil **Gregoriu Maior.**

cale 200 fl. la bancă tot după cap! În postul Pascilor 'i se pare, că vacile lui sunt prea slabe, nu va putē face cu ele cărăușii. Și slabe erau, ținute cum le ținē omul cu tēn de cumpērat și mănate tot într'una. Decī le vëndū și pe amēndōuē — cumpēră una și bună. Dēr cu, una cum se facă cărăușii.

Atunci ér đise socru-so: „Mē ginere, mē lasă-te tu cu vaca asta și lucră moșiora câtă biată și-a rămas, că din vițēua de sub vacă în 2—3 anī la vacă te apuci, nu mai ambla a lua bani imprumut, ca să cumpēri altă vacă.” Dēr dragul de ginere — unde să asculte? Se puse și cumpēră dela un Armēn o vacă pe cambiu cu 100 fl., că își đicea el, din cărăușii fac suta până colo la tōmnă și eu rămān cu două vaci bune. Socotēla lui însă și de astădată l'a lāsāt în baltă, că vremile au amblat rele, cărăușii abia a putut face cât să aibă el ce bea, o vacă a făcut ariciu între unghii și n'a putut'o prinde 'n jug, timpul banilor a sosit, cametele la bancă trebuiau băgate și bani ca perī în palmă!

Acum se puse pe gânduri, dēr nu mult, că odată fiind la prepănația, dā în vorbă cu un om bănos, care încă șede a fară din sat. Acela-i đice ca 'n glupă: „Mē Horitorule, dēr să schimbām casele, mută-te n'tr'a mea, și eu mē mut n'tr'a ta și-ți mai dau 300 fl.” Și Horitorul nu stă mult pe gânduri, primesce banii și se mută între hotarē în casa eluia, ér acela se mută în sat în casa cea nouă a Horitorului. Decă întreba cineva pe Horitorul, că de ce-și lasă casa cea din sat, nouă-nouță și în loc bun și cu ni mesturi bune, el făcea un hm! lung și apoi răspundea cu glas dureros: „Nu bucuroș mē mut, d'er trebuie să merg, nu dōră că ce ași lăcomi la bani, d'er uite, îi locul fără noroc! N'am pic de noroc pe grădina din sat, n'a avut nici tata, și nime n'a avē, că-i loc afurisit. Trebuie să-mi cerc norocul în alt loc. Vedē-veți voi, că nici bocotanul n'a avē noroc cum se mută în casa mea, cu tōte-că, bate-mē Dōmne, de nu 'i-o dau din tōtă inima.”

Acestea însă erau numai vorbe gōle dela el, era numai podoină,

Cursul la bursa din Viena.

Din 11 Septembrie 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.05
Renta de corone ung. 4%	99.45
Impr. cail. fer. ung. in aur 4 1/2%	123.15
Impr. cail. fer. ung. in argint 4 1/2%	101.25
Oblig. cail. fer. ung. de ost. I. emis.	101.45
Bonuri rurale ungare 4%	97.40
Bonuri rurale croate-slavone.	97.50
Imprum. ung. cu premii.	156.—
Losuri pentru reg. Tisei și Segedin.	139.50
Renta de hartie austr.	101.70
Renta de argint austr.	101.80
Renta de aur austr.	123.60
Losuri din 1860.	145.40
Aoșii de ale Băncii austro-ungară.	954.—
Aoșii de-ale Băncii ung. de credit.	407.—
Aoșii de-ale Băncii austr. de credit.	373.—
Napoleonori.	9.53 1/2
Mărci imperiale germane.	58.65
London vista.	119.65
Paris vista.	47.50
Rente de corone austr. 4%	101.25
Note italiene.	44.35

Cursul pietei Brașov.

Din 12 Septembrie 1896.

Banote rom. Cump.	9.46	Vënd.	9.49
Argint român. Cump.	9.43	Vënd.	9.46
Napoleon-d'ori Cump.	9.50	Vënd.	9.53
Galbeni Cump.	5.60	Vënd.	5.65
Ruble răsesci Cump.	126.—	Vënd.	—
Mărci germane Cump.	58.30	Vënd.	—
Lire turcesci Cump.	10.60	Vënd.	—
Soris. fono. Albina 5%	100.75	Vënd.	110.75

„Reform“

ciasornicile de buzunar Remontoir, întrece tot ce s'a putut presta până acuma.

forțe fine, mechanism de precisiune. Garanție de 3 ani pentru mers regulat. Cea mai nouă construcție. Reparaturile sunt cu totul eschise. Capacurile ciselate din veritabil Goldin. Remâne și după 20 ani ca aur veritabil. Prețul e numai 6 fl. inclusiv cu repesage și îmbrăcat în piele. — Lanț potrivit de Goldin, fasonul cel mai nou à fl. 1.50. — Se pot procura cu rambursă dela depoul central

1-6

Alfred Fischer,
Viena, I., Adlegasse 12.

Birou de plasare, agentură și comisiune Firma: NIEMANDZ și ROTH,

Brașovu-vechii, Strada lungă Nr. 29 nou.
vis-à-vis cu hotelul „Pomul verde“,

se recomandă onoratalui public pentru **tote mijloacirile din acest resort**, pentru efectuarea a tot felul de comisiuni, dare de informațiuni, asigurăți etc.

Taxă de înscriere, cheltueli pentru corespondențe nu sunt de plătit.

Taxa de mijlocire fixată din partea autorității, este de a se plăti **numai după efectuata plasare.**

Principiu: real și garantat.

Pentru a i-se încredința comisiunii din partea on. public se roșă

NIEMANDZ și ROTH.

2-4

Se caută

Un contabil de prima forță în comptabilitate dublă și în corespondența comercială.

Un mechanic, de prima forță, care să dirige locomotive și se îngrijască de reparațiuni.

A se adresa la Domnul 1051,8-9

EMIL COSTINESCU București,
Strada Colței Nr. 67, séu la Sinaia.

Sosirea și plecarea trenurilor în Brașov.**Sosirea trenurilor în Brașov:**

1. Dela Pesta la Brașov:

Tr. accelerat: 5 ore 07 m. dimineața.
Trenul de persoane: 8 ore dimineața.
Trenul accel.: 2 ore 9 min. după am.
Trenul mixt: 10 ore 25 minute seara.

2. Dela București la Brașov:

Trenul accel.: 2 ore 18 min. după am.
Trenul mixt: 5 ore 20 m. după am.
Trenul de persoane: 9 ore 8 minute seara.
Trenul accel.: 10 ore 19 minute seara.

3. Dela Zărnești la Brașov: (Gara Bartolomeiu.)

Trenul mixt: 7 ore 44 min. dimineața.
Trenul mixt: 1 ora 29 min. după am.
Trenul mixt: 8 ore 31 min. seara.

Plecarea trenurilor din Brașov.

1. Dela Brașov la Pesta

Trenul mixt: 5 ore 8 min. dimineața.
Trenul accel.: 2 ore 45 min. după am.
Trenul de persoane: 7 ore 43 min. seara.
Tr. accelerat: 10 ore 26 min. seara.

2. Dela Brașov la București:

Trenul de pers.: 3 ore 55 min. dim.
Tr. accelerat: 5 ore 14 m. dim.
Trenul mixt: 11 ore înainte de am.
Trenul accel.: 2 ore 19 min. după am.

3. Dela Brașov la Zărnești. (Gara Bartolomeiu.)

Trenul mixt: 8 ore 35 min. dimineața.
" " 4 " 55 m. după am.
Trenul mixt: 4 ore 30 min. dim.

Mare expoziție artistică

de

TABLOURI ORIGINALE**sau deschis Joi în 8 Sept.**

în clădirea cea nouă a **Dior Lang & Rosenthal**
Strada Porții parterre.

Colecția conține tablouri de Fr. v. Friedlander, Fr. v. Defregger, Prof. E. Böhm, Prof. C. Schleicher, J. Bardigoni, E. Charpentier, J. Dumont, F. v. Persaglia, R. Wagner, F. Ditz, E. Brandt, R. Alott, precum și cele două **icône premiate** ale Prof. I. E. Gaiser în München, Cardinal Richelieu la concert la curtea Louis XIV. și Parthie suregagnie.

Intrarea de persoană **30 cr.** Militari și școlari jumătate.

Expoziția va ținea câteva zile.

Diracția.

O specialitate naturală neprețuibilă

este apa minerală alcalin-accidă bicarbonată

Isvorul „MATILDA“ de Bodok,

care după experiențele făcute sau dovedit ca o apă medicinală prea eficace și plăcută, mai ales: **la conturbări de mistuire, maladiile stomacului, a rinichilor, a beșicii udului și ale organelor respiratoare** etc.

Borviz de primul rang

care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul său mare în acid carbonic natural — de un gust și efect prea plăcut și binefăcător — va îndeplini chiar și pretensiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

DEPOSIT PROPRIU în Brașov: strada Căldărarilor Nr. 68, în Sibiu, Sighișoara și în Alba-Julia: la D-l I. B. Misselbacher sen., în Cluj: la Segesváry és társai, în Deva: la Balog Gyula, în Oreștie: la Németh János.

Cu totă stima:

1025,16 - 100

Administrațiunea isvorului
„MATILDA.“

JOSEF GYÖRGY,
(comit. Háromszék). Bodok. (Transilvania).

Praturile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decât fiecare cută este provădută cu marea de apărare a lui A. Moll și cu subserierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll în contra grunțărilor celor mai cerbicioase la stomach și pânțece, în contra căreilor și acrelei la stomach, constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorhoidelor și a celor mai diferite bôle femeesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce crește mereu de mai multe decenii încôce. — Prețul unei cutii originale sigilate 1 fl. v. a.

Falsificațiunile se vor urmări pe cale ju-căzătorescă.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilu numai, decât fiecare sticlă este provădută cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este forțe bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (frotat) alină durerile de șoldină și reumatism și a altor urmări de răcelă. Prețul unei sticle-originale plumbate 90 cr.

Apa de gură-Salicyl a lui Moll.

(Pe baza de natron Acid-salicylic)

La întrebuițarea zilnică, cu deosebire importantă pentru copii de ori-ce etate și adulți, asigurăză această apă de gură conservarea sănătoșă și mai departe a dinților. Prețul sticlei provădute cu marca de apărare a lui A. Moll 60 cr.

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. MOLL,

c. și r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9

Comande din provinciă se efectuează zilnic prin rambursă postală.

La deposite se se cêră anumit preparatele provădute cu iscătitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Deposite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Roth, Franz Kellemen și Ed. Kugler, engros la D. Eremia Nepoșii, J. L. & A. Hesshaimer, Teutsch & Tartler, Fritz Geisberger.

0-52.